

Velja po pošti:

celo leto naprej K 26.—
pol leta " " 13.—
četrt leta " " 6.50
en mesec " " 2.20

V upravnistvu:

celo leto naprej K 20.—
pol leta " " 10.—
četrt leta " " 5.—
en mesec " " 1.70

La pošlj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Upravništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniškega telefona št. 185.

Inserati:

Enostop. petlivrst (72 mm):
za enkrat 15 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Državni zbor.

Dunaj, 23. julija.

Hribarjeve otročarije.

Poslovanje naših gimnazij je resna točka našega narodnega programa, ki se mora resno obravnavati. Razume se, da »Slovenski klub« to zadevo ne samo zasleduje, temveč da je že vpeljal resno akcijo, ki bo v doglednem času privedla do popolnega uspeha. Vse drugače pa dela poslanec deželnega stolnega mesta Ljubljane. Namesto, da bi se ne vmešaval v tako resne stvari, ki so v rokah politikanih zastopnikov slovenskega ljudstva in skusenih parlamentarcev, — je zaježdil svojega lastnega lesenega konjička. Spisal je ponižno prošnjo do naučnega ministra, da naj se v prihodnje tudi verouk in latinščina v naših gorenjih gimnazijah poučuje v slovenskem jeziku. Dal je to prošnjo podpisati od članov »Jugoslovanske zveze«, ki so v nerazumljivi dobroti podpisali ta parlamentarni nestvor in se s tem kompromitovali s Hribarjem vred. Kajti to, kar je pravično in umestno, se v parlamentu zahteva, ne pa da bi se prosjalo za to, kakor berač za kos kruha. Nič ni bolj poniževalno za parlamentarno skupino, nego taka beračija.

A ni bilo še zadosti na tem, da se je to zgodilo. Hribar si je domišljeval, da se bodo njegovi otročariji pridružili tudi še člani »Slovenskega kluba«. Naprosil je dr. Ivčeviča in ta se je obrnil na »Slovenski klub«, da naj tudi ta podpiše Hribarjevo ponižno prošnjo. Razume se, da je »Slovenski klub« po svoji parlamentarni komisiji to čudno zahtevo sočasno odklonil. Če čuti Hribar in z njim »Sarež južnih Slavena« potrebo, blamirati se, naj se blamirajo sami, in naj nikari ne zahtevajo od »Slovenskega kluba«, da bi z njimi delil blamažo. »Slovenski klub« nima navade beračiti za pravice slovenskega naroda. On zahteva v dostojni in odločni obliki in nemočno po Hribarjevih otročarijah nadaljuje svojo akcijo, ki je pa ne bo obešal na veliki zvon. Zadostuje, da se pokažejo v doglednem času sadovi resnega dela. Sevč, če bi Hribar mogel, bi s svojimi otročarijami vse pokvaril. Kaj pa mora vlada misliti o pomenu parlamentarne skupine, ki berači za pravice naroda!! Hribarjeva zasluga je, ponižavati ugled slovenskega naroda — sevč le, v koliko ga »On« zastopa. K sreči je te ponižne družbe le prav malo in ogromna večina slovenskega naroda ima poslanca, ki ga vedo zastopati z možato dostojnostjo!

Se nekaj o Hribarjevih predlogih in prošnjah.

Vedno za nekaj kilometrov odzad. Naši poslanci so vložili predlog za slovensko vseučilišče brez krika v prvi seji; on v predzadnji; zato pa je natelefoniral »Narodu« o tem

predlogu toliko, kakor bi bil že dosegel najmanj zedinjeno Slovenijo. Naši interpelirajo dne 5. julija zavoljo germanizovalnih namenov pri imenovanjih na srednjih šolah; Hribar se primota domala teden dni kasneje s krotko interpelacijo, ki se ogiblje glavne stvari kot mačka vrele kaše; naši v prvi seji predlagajo, da se odpiše potresno posojilo; Hribar pa prileze zavoljo potresa prav nazadnje; in da je mera njegovih posnemavnih spretnosti polna, se ovekoveči ob koncu zasedanja s prošnjo na učno upravo, naj bi se na višji gimnaziji latinščina in veronauk v 5. in 6. šoli poučevala v slovensčini. Saperlot, to je radikalno. S ponižnimi prošnjami naj hodijo poslanci krog ministrov! Umevamo, da so naši odločno zavrnili dvomljive vrednosti ponudbo, da bi smeli kot prosivci za Hribarjem pred ministra.

O slovenskih predmetih imamo še resen pomenek ne s Hribarjem, ker ta se, kakor tudi njegova prošnja kaže, na višji gimnaziji razume samo na prva dva razreda, pač pa s tistimi slovenskimi profesorji Levec-Črnivčeve duševne zlahte, ki so se izjavili proti temu, da bi se grščina poučevala v slovensčini. S takimi res otročimi sklepi se obtežuje naš napredek; pa s tem, da se prevzamejo dela, ki se potem ne zvrše, kakor kaže n. pr. zadeva latinskega slovarja, o kateri ima direktor Wiesthaler besedo.

Svoje liberalne sodruge med profesorji naj prosi Hribar, da ne bodo delali neumnosti, pač pa da bodo res delali za narodno stvar; to bo bolj primerno, nego take prošnje na ministra, ki se jim smeja vsak resen politik.

Hribar in Masaryk.

Ko je Masaryk končal svoj govor s strupenimi napadi na cerkev, mu je krščanski demokrat Ivan Hribar častital. Ker je Masaryk v govoru napovedal boj za svobodno šolo, Hribar se mu na pismeno odpovedal, je seveda izključeno, da bi bil ta oddelek Masarykovega govora dal ljubljanskemu poslancu povod za častitko. Menda se ne motimo, če pravimo, da je Hribar Masaryka edino zato zahvalil, ker je ta pohvalno omenjal dr. Kreka in njegov govor. Sicer bi utegnili tudi duhovni njegovi tovariši malo sumljivo gledati njegov krščanski demokratizem.

Volitev predsedstva.

Na dnevnem redu je bila kot prva točka volitev predsedstva. Zbornica je bila takoj v začetku izvanredno dobro obiskana. Izid volitev je že prej zagotovljen. Provizorično predsedstvo se je v štirih tednih prav zmožno pokazalo. Volitve se niso udeležili socialni demokratje, Rusini, Zionisti in Vsenemci. Pri volitvi prvega in drugega podpredsednika so se odstranili tudi nemški nacionalci in Hockovci.

Za predsednika je izvoljen Weisskirchner s 311 glasovi; oddanih je bilo 333; 18 glasovnic je bilo praznih.

To je zanj velika čast, pa tudi veliko zadoščenje. Vsa zbornica naj ga podpira pri težkem poslu. Vsi skupaj imamo pred očmi veliki cilj služiti domovini in ljudstvu. (Zbornica je živahno ploskala.)

Prvi podpredsednik Začek je dobil 244 glasov; 12 glasov je bilo praznih. V zahvalnem govoru je spregovoril nekaj tudi v češkem jeziku.

Drugi podpredsednik Starczynski je dobil 214 glasov.

Volitve so se vršile s poimenskim glasovanju po listkih skoraj dve uri.

PREDLOGI IN INTERPELACIJE.

Gostinčarjev predlog.

Društvo trgovskih in poljedelskih uslužbencev je vložilo po poslancu Gostinčarju peticijo, ki v nji zahteva, naj se o priliki, ko se bo razpravljala državna predloga o trgovskih pomočnikih sprejmejo v zakon tudi določila v prilog trgovskim hlapcem, voznikom in sploh vsem uslužbencem, ki se ne štejejo med pomočnike. Peticija v krepkih besedah povdarja potrebo določenega delavnika in nedeljskega počitka in upravičeno protestuje proti temu, da bi samo določbe poselskega reda veljale za te uslužbence, ki mnogim trgovcem opravljajo tudi posle trgovskih pomočnikov. Gostinčar je danes predlagal, da se ta slovenski pisana peticija doslovno priobči v stenografskem zapisniku. Zbornica je njegov predlog sprejela.

Poslanec Benkovič

je vložil interpelacijo, naj se ob imenovanju sodnika v Laškem varuje slovensko posestno stanje.

Dr. Žitnik

je vložil nujni predlog za državno podporo po toči poškodovanim občinam Trnovo, Smerje, Kilovče in Prem.

Vsenemška komedija.

Malik, Iro in Jäger so stavili predlog: 1. Vlada se pozivlja, da prosi pri cesarju, da da vsako leto en milijon kron od civilne liste za starostno preskrbo.

2. Vlada naj predloži načrt zakona, po katerem na bi obdavčenci višjih razredov plačevali še poseben davek v svrhu starostnega zavarovanja.

Ker ni bilo potrebnih 20 podpisov na predlogu, je vprašal predsednik zbornico, ako ta predlog podpre. Vstali so sami trije predlagatelji, niti socialni demokratje jim niso seli na lim.

Nato je »poročal« dr. Ploj v imenu gospodarskega odseka o

premembli trgovske pogodbe s Turčijo.

S 25. junijem je povišala Turčija uvozno carino za 3%, da izboljša svoje finance. Ta pogodba traja sedem let.

Prvi govornik je bil poslanec Redlich, ki je obžaloval, da ni vlada zbornici predložila statističnega materiala, da bi spoznali, ako je zvišanje carine potrebno. Po nepristranskih poročilih se razmere v Makedoniji navzlic mirzsteškemu programu niso nič zboljšale in so še sedaj naravnost brezupne. Povprek je še sedaj 200 umorov na mesec. Avstrija je pri uvozu v Nemčijo participirana z 20% uvoza, in je država dolžna, da skrbi, da se uvoz vsaj na tej višini ohrani. Angleški uvoz v Turčijo znaša 60% in veliko konkurencio nam dela Italija.

Pri poslaništvih in konzulatih so dostikrat nastavljeni ljudje zvenečih imen, ki pa nimajo nobenega smisla za korist in pospeševanje trgovskih interesov države. Kakor se je moderniziralo ljudsko zastopstvo, tako naj se modernizirajo tudi poslaništva in konzulati. Ondi je treba trgovsko in obrtno izobraženih ljudi. Vlada naj podpira trgovske ekspoziture na tujem. Priporočal je vladi več smisla za jugoslovansko vprašanje in balkansko politiko.

Dr. Baliak (Dalmatinec) je opisoval razmere v Bosni. Ondi se je pač žrtvoval 73 milijonov za orožnike in vojašnice, a v celi deželi je le 350 šol. Na 145 km² pride šele ena šola. V 30. letih, kar je Bosna v avstrijski upravi, je ljudstvo pač dozorelo za ustavno življenje, zato se naj dá vsaj nekaj ustave. S Turčijo sklepamo pogodbe, zakaj je ne sklenemo tudi s Srbijo in s Črno goro. Boka Kotorška bi imela le korist, ako bi imeli s Črno goro trgovsko pogodbo. Policijski sistem v Dalmaciji, zlasti v južni, je naravnost neznošen. Vlada naj vendar neha pritiskati državi zveste narode.

Zakon je bil v drugem in tretjem branju sprejet.

Kovanje stokronskih in petkronskih novcev.

Vlada je predložila zbornici načrt zakona, po katerem se pooblasti kovati zlatnike po 100 K in pa za 44,800.000 K petkronskih novcev.

Ob tej priliki je poslanec Licht priporočal vladi, da izplačuje plače uradnikom potom poštne hranilnice, ustanovitve osrednje združne blagajne in je svaril pred izplačevanjem v gotovini, kakor zahtevajo Ogri, ker to bi bilo samo v korist Ogram.

Zbornica je sprejela predlog v drugem in tretjem branju.

Nato je prišel v razpravo nujni predlog poslanca Udržala, da se

podvoji prispevek za melioracijske namene. Poročal je predlagatelj sam.

Poslanec Fajdutti je priporočal vladi, naj

LISTEK.

Umoril v Rue Morgue.

Angleški spisal Edgar Allan Poe. Posl. I. M. (Dalje.)

Jaz sem mu zamogel samo odgovoriti, da se zlagam s celim Parizom v trditvi, da so nerazrešljiva skrivnost. Nobene poti nisem videl, po kateri bi bilo mogoče zasledovati morila.

»Ni potreba, da bi govorila o sredstvih in potih,« je dejal Dupin, na podlagi tega nepopolnega izpraševanja. Pariška policija, toliko hvalisana zaradi svoje ostroumnosti, je pač premetena, vendar nič več. V njenem postopanju ni nobene metode, razun metode trenutka. Imenitno se ponaša s svojimi odredbami, vendar so ne nepogosto te odredbe tako malo primerne stvari, da se nehoti spomniti na gospoda Jurdaina, ko kliče po svoji robe-de-chambre — pour mieux entendre la musique. Uspehi, ki jih doseže policija so ne nepogostokrat naravnost presenetljivi, vendar jih večinoma doseže edino z marljivostjo in delavnostjo. Ako je pa to zaman, se njeni načrti izjalovijo. Vidocq n. pr. je bil dober uganjevalec in vztrajen človek. Toda brez izvežbane misli se je vedno motil vsled samega prevnetega preiskovanja. Oslabil je svoj bistrovost s tem, ker je držal stvar preblizu. Eno ali dve točki je morebiti utegnil videti z nenavadno jasnostjo, toda pri tem je naravno

izgubil izpred oči stvar kot celoto. Na ta način torej obstoja tudi nekaj takega, kar bi se moglo reči: preveč temeljit. Resnica ni vedno na enem prostoru. Zares, kar se tiče bolj važnega znanja, menim, da je vedno površno. Globina se nahaja v dolinah, kjer jo iščemo, in ne na gorskih vrhovih, kjer se najde. Načini in izgovori te vrste zmote se morejo dobro pojasniti pri motrenju nebeških teles. Ako se pogledajo zvezde od strani, s tem da se obrnejo proti njim zunanji deli mrežice (ki so bolj vzprejemljivi za slabotne vtise svetlobe kot notranji), se more zvezda razločno videti, se more najbolje opaziti njen blesk — blesk, ki potemni, kakor hitro obrnemo nanjo polni pogled. V zadnjem slučaju pade sicer večje število žarkov v oči, vendar v prvem se morejo bolj natančno občutiti. Z veliko temeljitostjo zmedemo in oslabimo misli in mogoče je celo narediti, da izgine celo Venera z nebeškega oboka vsled predolgega, preveč osredotočenega ali preveč neposrednega natančnega opazovanja.

Kar se tiče teh umorov, pregledja jih najprej sama zase, predno izrečeva sodbo o njima. Preiskovanje nama naredi zabavo, (meni se je zdelo to čudno, vendar nisem rekel ničesar) in vrhu tega, Lebon mi je nekoč izkazal uslugo, za katero mu nisem nehvaležen. Znan sem z načelnikom policije G... in nobenih težav ne bodeva imela pri izposlovanju potrebnega dovoljenja.

Dovoljenje sva dobila v resnici ter se nemudoma podala v Rue Morgue. To je ena onih ulic, ki leže med Rue Richelieu in Rue St. Roch. Bilo je že pozno popoldne, ko sva

dospela tja, ker je ta del mesta zelo oddaljen od onega, kjer sva midva prebivala. Hlišo sva lahko našla, ker je bilo še vedno mnogo ljudi, ki so zijali gori k zaprtim oboknicam z nepotrebnim radovednostjo, od nasprotni strani ceste. Bila je navadna pariška hiša z vežo, na katere eni strani se je nahajala s šipami opravljena hišica za hišnika s premično lino v oknu, ki je oznanjala loge du concierge.

Predno sva vstopila, sva šla po ulici navzgor, zavila v neko postransko ulico in še enkrat zavila ter šla v ozadju poslopja — medtem pa je Dupin pregledoval celo okolico kakor tudi hišo z veliko pozornostjo in natančnostjo, za katero nisem mogel videti nobenega mogočega predmeta.

Ko sva se podala po isti poti nazaj, sva prišla zopet do hiše, in potem, ko sva pokazala dovoljenje, da so naju policaji, ki so imeli tamkaj službo, pustili v hišo. Podala sva se po stopnicah navzgor — v sobo, kjer so našli truplo Mademoiselle L'Espanaye in kjer sta obe dve umorjeni še vedno ležali. Nered v sobi so kakor običajno pustili, kakor je bil. Jaz nisem opazil ničesar drugega kakor ono, kar je bilo omenjeno v »Gazette des Tribunaux«. Dupin je pa natančno pregledal vse — ne izvzemši trupel žrtev. Potem sva se podala še v ostale sobe in na dvorišče, vedno v spremstvu enega policaja. Preiskava je trajala do mraka, ko sva odšla. Na potu domov je moj tovariš stopil za trenutek v urad enega izmed dnevnih časnikov.

Povedal sem že, da so bile muhe mojega prijatelja mnogovrstne in da Je les ménageais — za katere besede nimamo primerne iz-

raza v našem jeziku. Sedaj je bila njegova trma, da je odklanjal vsak pogovor glede umora nekako do poldneva naslednjega dne. Tedaj me je še enkrat vprašal, ako sem opazil kaj posebnega na pozorišču grozodejstva.

V njegovem načinu povdarjanja besede »posebnega«, je bilo nekaj, kar me je razburilo, ne da bi vedel zakaj.

»Ne, ničesar posebnega,« sem odgovoril, »vsaj ničesar več, kakor je bilo omenjeno v časnikih.«

»Gazette,« je odvrnil, »se ni vglobila, kakor se bojim, v nenavadno grozoto te zadeve. Vendar pusti vse te prazne misli tega lista na strani. Zdi se mi, da se smatra za skrivnost nerazrešljivim iz prav istega vzroka, ki bi moral povzročiti, da se smatra lahko razrešljivim — menim zaradi začaja njenih znakov. Policija je zmedena zaradi navideznega pomanjkanja motiva — ne zaradi umora samega, temveč vsled grozovitosti umora. Oni se nahajajo tudi v veliki zadregi, ker navidezno ni mogoče združiti glasov, ki so jih slišali prepirati se, in dalje dejstvo, da se ni zgoraj našel nihče razun Mademoiselle L'Espanaye, in da ni bilo nikjer mogoče iti iz hiše, ne da bi človeka potem opazili. Divji nered v sobi, truplo stlačeno z glavo naprej v dimnik, strašno razmesarjenje trupla stare gospe, ta dejstva z onimi ravno omenjenimi in še drugimi, katerih ni treba omeniti, so zadostovala, da so ustavila njihovo moč ter v pravo luč postavila toliko hvalisano bistroumnost vladnih policijskih uradnikov. Oni so naredili nerodno vendar navadno napako s tem, da so nenavadno stvar zamenjali z nejasno. Toda te

bremenitev kmečkih domov. Saniranje dežel-
nih in občinskih financ. Za Primorje pa: po-
vzdigo paroplovstva ob obali, regulacijo Soče
in pritokov, osuševanje močvirja po Furlaniji.
Povzdigo sadjarstva in zelenjarstva na Gori-
škem. Podpora združništvu. Prispevek za
melioracije je premajhen, pa se mora vsaj
potrojit.

V imenu »Slovenskega kluba« je govoril
dr. Žitnik prav stvarno in zanimivo, da ga je
poljedelski minister prav z zanimanjem poslu-
šal. Govor prinesemo po zapisniku.

Jezikovno vprašanje.

Praga, 23. julija. »Narodny Listi«
ostro napadajo nemške stranke, ki se niso
sramovale sestaviti predlog, naj se kot po-
slovni jezik v parlamentu določi nemščina.
Sicer bo ta predlog pokopan, značilen pa je
za zagrizenost Nemcev. — Nasprotno so pa
nemški listi zelo razburjeni, ker je podpred-
sednik Začek v svojem zahvalnem govoru
govoril tudi češko in se je češčina na pod-
predsedniškem mestu prvič rabila. Tudi se
je prvič zgodilo, da je v gosposki zbornici
novi član prisegel v češčini. Bil je to Adamek.

Odgodenje zbornice.

Dunaj, 23. julija. V konferenci načel-
nikov klubov se je pod predsedstvom dr.
Weisskirchnerja obravnavalo o vprašanju, ali
naj se zbornica odgodi ali pa prihodnja seja
naznani pismenim potom. Z ozirom na dijete
poslancev, ki v slučaju odgoditve prenehajo
in na položaj zborničnih stenografov ter
uslužbencev, prevladuje mnenje, da naj se
zbornica ne odgodi.

Prihodnje zasedanje.

Dunaj, 23. julija. Državni zbor se bo
sešel sredi oktobra, delegacije pa v drugi po-
lovici novembra.

Rusini.

Dunaj, 23. julija. Rusini so včeraj mi-
nistrskemu predsedniku izročili spomenico,
kjer obrazložijo vse svoje pritožbe in zahteve.

Starostno zavarovanje.

Dunaj, 23. julija. Predlog dr. Lueger-
jev glede na glavnico za starostno zavarova-
nje, ki je bil v jubilejskem odseku sprejet, se
glasi: Zakon glede na ustanovitve državne
ustanove za temeljno glavnico za starostno in
invaliditetno zavarovanje za večni spomin 60-
letnega vladarskega jubileja Njegovega Veli-
čanstva cesarja Franca Jožefa I. S privoljen-
jem obeh zbornic državnega zbora odreju-
jem sledeče: Člen I. Za večni spomin vladar-
skega jubileja cesarjevega ustanovi država
ustanovo 100 milijonov kron za starostno in
invaliditetno zavarovanje. Člen II. Natančneje
določbe o splošnem starostnem in invaliditet-
nem zavarovanju naj se tekem tega ali za-
četkom prihodnjega leta ustavnim potom re-
šijo. Poročevalec za plenum je dr. Lueger.

Razdor med Čehi.

Praga, 23. julija. Glasilo čeških agrar-
cev »Venkov« piše, da je češki agrarni klub
sklenil nastopiti v »Zvezi čeških klubov« proti
katoliškonarodnemu poslancu dr. Myslivcu.
Češki agrarci zahtevajo brezpogojno njegovo
izključitev iz »Zveze«.

V zvezi čeških klubov.

Agrarci so ogorčeni na poslanca dr. Mys-
livca, ki je izjavil, da bo v legitimacijskem
odseku zrušil izvolitev poslanca Padonra in
je poslanca Špačka imenoval »špicla«. Vsled
tega je prišlo v zbornici do burnega prizora
in so hoteli agrarci dr. Myslivca preteptati.
Zabrevali, da se dr. Myslivec izključi iz Zve-
ze čeških klubov.

Dr. Masaryk je izjavil, da ne glasuje ne
za proračunski provizorij ne proti njemu, ker
mora šele vlado študirati, ali jej naj zaupa,

ali ne. Ko je dr. Masaryk v svojem govoru
zaklical: »Kdo ne da šoli miru?«, mu je
Bielohlavek zaklical med splošnim smehom:
»Dr. Masaryk«. — »N. Fr. Presse« hvali dr.
Masaryka, da z vsako besedo pokaže, da se
je izobrazil z nemško vedo in se je nasrkal
nemškega duha. Čuden kompliment za pro-
fesorja edinega češkega vseučilišča.

Proračunska razprava.

Vsaka proračunska razprava je v prvi
vrsti politična, ker je naloga odsekova, da iz-
vršuje natančno kontrolo državnih stroškov
in dohodkov ter zbornici predloži jasno po-
dobo državnega gospodarstva. Osebito sedaj,
ko pričinja svoje delo novi ljudski parlament,
morale bi posamezne stranke po svojih go-
vornikih jasno označiti svoja stališča nasproti
vladi in do drugih strank. Toda kaj slišimo
in vidimo v zbornici? V proračunski, torej
eminentno politični razpravi ponavljajo mo-
lone vsi govorniki svoje agitacijske govore
med volitvami. To so monologi, ki se izgub-
ljajo v malenkosti volivnih bojov, osebnosti in
vaške prepire.

Nemške stranke tavajo v temi. Vladati
hočejo, pa so preslabe. Oporo imajo pač v
kabinetu. Vsak nepreviden, smel korak, pa
more strmoglaviti to oporo. Poljaki odbijajo
napade rusinskih in socialnodemokratskih po-
slancev, in socialni demokratje se ponajajo,
da so prvi iznašli socialno vprašanje. Drugi
pojejo jeremijade, ki starejšim poslancem zve-
né še po ušesih.

Znameniti govori so bili doslej v istini le
štirje. Ministrski predsednik baron Beck, dr.
Krek, dr. Kramář in dr. Masaryk so s svojimi
govori vzbudili večjo pozornost v zbornici in
v javnosti. Vsak po svoje, vsak s svojega sta-
lišča. Dočim se dr. Krek in dr. Masaryk sre-
čata na potu proti demokraciji, ki naj prekva-
si in pomladi državno upravo in soc. življenje
narodov v državi, ločijo ju teoretiško filozof-
ski nazori in nauki. Dočim dr. Masaryk išče
resnice le v hipotezah, stoji dr. Krek na pozi-
tivnem stališču večnih resnic, s katerimi so-
glaša vsaka dognana resnica vednosti. Dr.
Masaryk pa je tudi v politični znanosti skepti-
k, ker se ni še odločil, ali bi zaupal sedanji
vladi ali ne, dočim gre dr. Krek vsaki stvari
do jedra in pogumno pové vsakemu svoje
politično prepričanje v obraz.

Dr. Kramář je imel sitno nalogo, da najde
brv do vlade, kjer sedita dva njegova ožja so-
mišljenika. Od grofa Thuna, torej devet let,
so bili češki poslanci vedno v opoziciji proti
vsaki vladi in vedno glasovali proti prora-
čunu. Sedaj se je večina čeških poslancev
odločila za proračun. To ni vsakdanja prika-
zen, kar pomeni, da hočejo Čehi izpremeniti
svojo taktiko. Ta nova taktika pa je tem več-
jega pomena za nadaljni razvoj političnih raz-
mer, ker vlada ni še izpolnila dveh glavnih
zahtev češkega naroda, ki sta druga češka
univerza v Brnu in notranji češki uradni je-
zik. Češki poslanci so bili že davno prepri-
čani, da je krh načelne opozicije jako gre-
nak, toda poguma niso imeli, da bi to javno in
odkrito izpovedali. To je ravno motilo javno
mnenje med češkim narodom ter narekovalo
njegovim zastopnikom na Dunaju večkrat ne-
razumljivo taktiko. Ta dvojna vloga opozicije
in vladne stranke postane s časom nemogoča
tudi za zvitega diplomata, kakor je dr. Kra-
mář. In govoril je kot diplomat. Njegovo na-
rodno himno morejo peti vsi slovanski po-
slanci. Drugo vprašanje je, ali ugaja tudi vla-
di, kjer sedi dr. Pacak poleg Pradeja in dr.
Fořt zraven dr. Derschatt.

Spretno se je ognil političnega vrtinca
baron Beck. Odkritje je izjavil, da hoče s po-
štenimi sredstvi izvajati svoj program. »Moja
stranka je država« more reči min. predse-
dnik, ki stoji nad strankami in hoče vladati z
močnimi strankami od slučaja do slučaja.

O tej stvari govorim le radi metode; kajti
moč Madame L'Españaye bi bila skrajno ne-
zadostna, da bi mogla tako daleč v dimnik
stlačiti truplo svoje hčere, kakor se je našlo;
in rane na njeni osebi popolnoma izključujejo
misel na samoumor. Umor se je torej izvršil
po tretjih osebah, in glasove teh oseb je bilo
slišati, ko so se prepirale. Sedaj obrniva po-
zornost — ne k vsemu pričanju glede teh gla-
sov — temveč k onim znakom, ki so bili po-
sebnostno značilni v tem pričanju. Ali si opazil
kaj posebnega.

Opomnil sem, da je bila velika razlika v
pričanju glede ostrega, ali kakor ga je eden
imenoval, surovega glasu, akoravno so se vse
priče strinjale v tem, da je bil osorni glas
glas Francoza.

»Tako je bilo pričanje samo,« je rekel
Dupin, »toda to ni bila posebnost pričanja.
Torej ničesar posebnega nisi opazil. In ven-
dar je bilo nekaj, kar se je moglo opaziti.
Priče so se, kakor praviš, strinjale glede
osornega glasu; v tem so bili soglasni. Toda
glede ostrega glasu leži posebnost v tem, —
ne v tem, da se niso strinjali — temveč v tem,
da je vsakdo govoril o njem kakor o glasu
kakega tučca, hoteč ga popisati kot glas Ita-
lijana, Angleža, Španca, Holandca in Franco-
za. Vsak je prepričan, da to ni bil glas enega
njegovih rojakov. Vsak ga primerja — ne
glasu kake osebe naroda, katerega jezik po-
zna, temveč obratno. Francoz meni, da je to
glas kakega Španca, ter »bi razložil nekoliko
besedi, ako bi znal španski«. Holandec trdi,
da je bil glas Francoza; vendar mi nahajamo
izjavo, ker ta priča ni razumel francoskega
jezika, da je bil izpraševan s pomočjo tolma-
ča. Anglež misli, da je bil glas kakega Nema-
ca, in ne razume nemški. Španec »je gotov«,
da je glas Angleža, vendar sodi tako po na-
glasu, »ker ne zna angleškega«. Italijan je

bro, to je njegova pravica, morda dolžnost,
da on tako govori. Kaj pa porečejo nemški,
češki in poljski zastopniki v kabinetu? Voda
ni ogenj! In ti trije ministri zastopajo v svetu
krono v prvi vrsti ljudske koristi, programe
narodnih strank, ki so si vedno v laseh. Hic
Rhodus, hic salta! Od vlade pa ne moremo
pričakovati, da si sama ustvari opozicijo, od-
nosno organizuje večino. Ministrski predse-
dnik sam ne odbija nobene stranke. To pa so
stare, nezdrave razmere. Ako hoče torej pa-
lament razviti svojo moč in delavnost, mora
pokazati tudi svojo voljo nasproti vladi. Os-
novati se mora večina, ki bode služila ljud-
stvu in s tem tudi državi. Moč vlade sicer po-
tem oslabi v parlamentu, a se ojači na zunaj,
ako ima oporo v ljudstvu in njegovih zastop-
nikih. In to oporo bode vlada nujno potrebo-
vala, ko pride na vrsto avstro-ogrsko nagod-
ba z mnogimi prepornimi vprašanji.

GLAS O GOVORU DR. KREKA V INOZEM- STVU.

Kolin, 23. junija. Tukajšnje ugledno,
trikrat na dan izhajajoče glasilo nemškega
centruma se bavi v jutranji izdaji v uvodnem
članku od 21. t. m.: »Ein Präliminare der
Entsagung« obširno z zadnjim govorom av-
strijskega ministrskega predsednika barona
Becka ter obenem graja njegov negativni od-
govor na interpelacijo hrvaških poslancev,
naj se k nagodbenim pogajanjem pozove tudi
Hrvaška. Nato omenja govor dr. Laginje in
predvsem zadnji govor dr. Krekov pri pro-
računski debati ter pri tej priliki dr. Kreka
imenuje enega izmed najduhovitejših govornikov
zbornice (— — — »und der Slowene
dr. Krek, einer der geistvollsten Redner des
Hauses.«)

HRVAŠKO-OGRSKI SPOR.

Mazari dolžijo dr. Luegerja veleizdaje.

Budimpešta, 23. julija. Glasilo Weck-
erlovo, »Budapesti Hirlap«, v uvodnem članku
zahteva, naj državno pravdnstvo obtoži
dr. Franka in dr. Luegerja zaradi veleizdaje,
ker sta sklenila zaroto proti monarhiji! Ho-
čeča namreč Hrvaško odcepiti od Ogrske in
Mažare uničiti. Dr. Weckerlu se očitno že
meša. Tudi »Neues Pester Journal« bi rad dr.
Luegerja spravil v arest.

Pomembni shod na Sušaku.

Sušak, 23. julija. Tu se je v nedeljo vršil
velik shod, na katerem sta govorila Barčić in
Supilo. Shod je bil zelo značilen. Ljudstvo je
neprestano klicalo: Doli s Košutom! Doli z
Mažarsko! Na Reki je bilo vse vojaštvo kon-
signirano. Barčić je povedal, da bodo hrvaški
poslanci v jeseni v ogrskem državnem zboru
obstruirali nagodbo in ustavne garancije ter
začeli neizprosno boj proti sedanji ogrski vla-
di za splošno in enako volivno pravico. Supi-
lo je dejal, da bo hrvaški sabor tožil bana in
sicer zato, ker je ban, priznavajoč mažarsko
enotno državo, kruto kršil nagodbo. Hrvati
bodo v ogrskem državnem zboru obstruirali
nagodbo in vse vojaške predloge, tako da bo
cela monarhija v nevarni krizi. Ako se Ma-
žari ne bodo izpametovali, bodo Hrvati z Ogr-
i pretrgali sploh vsako zvezo. Supilo je pri-
pravljen zavreči tudi reško resolucijo, katere
društveni oče je on, ako bi to zahtevala korist
Hrvaške.

Frank — Lueger.

Budimpešta, 23. julija. »A Nap« ob-
javlja intervju s poslancem Zagorcem, Za-
gorac pravi, da bi se bila svojčas vsa Hrvaška
zgražala, ako bi se bila dokazala zveza dr.
Franka z dr. Luegerjem, sedaj pa, ko se o tem
javno razpravlja, mnogo Hrvatov jame resno
razmišljati o načrtih dr. Luegerjevih, kako
Hrvaško priklopiti tesneje Avstriji in popol-
noma uničiti Mažare. (Dr. Lueger je sicer vsa-
ko tako zvezo z dr. Frankom demontiral. Dr.
Frank je stari prijatelj Luegerjev in njegov

mnenja, da je bil glas kacega Rusa, vendar
»še ni nikdar govoril z nobenim Rusom«. —
Drugi Francoz se dalje razlikuje od prvega in
je popolnoma prepričan, da je bil glas kacega
Italijana; vendar »ker ne pozna tega jezika, je
kakor Španec prepričan po izgovarjanju.«
Kako čudno nenavaden je ta glas moral biti v
resnici, glede katerega se je moglo pričati na
tak način! Glas, v katerem niti moške peterih
velikih narodov Evrope niso mogli spoznati
ničesar znanega! Porečeš morebiti, je bil pač
glas kakega Azijata — Afrikanca! Niti Azija-
tov niti Afrikancev ni mnogo v Parizu; ven-
dar ne da bi tajil sklep, hočem samo obrniti
tvojo pozornost na tri točke. Glas označuje
ena priča kot »bolj surov kakor oster«. Po
dveh drugih je bil »hiter in neenak«. Nobenih
besedi — nobenih glasov, ki bi bili podobni
besedam, ni omenila niti ena priča, da bi jih
mogla razločevati.

»Jaz ne vem,« je nadaljeval Dupin, »kak-
šen vtisk sem do sedaj naredil na tvoje lastno
razumevanje, toda ne tajim, da so pravilna
sklepanja celo iz tega dela pričanja — glede
osornih in ostrih glasov — zadostna, da vzbud-
de sumnjo, ki mora dati pravec vsakemu dali-
nemu napredovanju v preiskavanju skrivno-
sti. Rekel sem: pravilnega sklepanja, vendar
moje mnenje s tem ni popolnoma izraženo.
Namenil sem se namigniti, da so ti sklepi edino
pravi in da nastane iz njih neizogibno sumnja,
kot edina posledica. Kakšna je ta sumnja, za
sedaj še nečem povedati. Jaz ti samo želim
reči, da je bila ta sumnja v meni dovolj mo-
čna, da je dala konečno obliko — neko gotovo
tendenco — mojemu preiskovanju v sobi.

»Pojdiva sedaj v duhu v to sobo. Česa
naj iščeva tamkaj najprvo? Gotovo sredstva
s pomočjo katerega so mogli morilci pobe-
gniti. Ni preveč, ako rečem, da nobeden izmed
naju ne veruje v nadnaravne dogodke v tem

tovariš iz vseučiliških let — kake zarote pro-
mažarski državi pa nista sklenila.)

Inozemstvo.

Frankfurt, 23. julija. Ugledna »Frank-
furter Zeitung« se v drugič na uvodnem me-
stu bavi z hrvaško-ogrskim sporom ter iz-
vaja, da je spor važen za celo avstro-ogrsko
monarhijo in njeno razmerje do drugih držav.

LAZI LIBERALNIH LISTOV O »REDOVNI ŠKIH« ŠKANDALIH V ITALIJI

Milan, 23. julija. Nasproti nesramnem
obrekovanju liberalnih listov poroča »Osser-
vatore Romano« o škandalih v Milanu sle-
deče: V Milanu so sestre Fumigalli in ve-
drukih žensk vzdrževale neki »vzgojevalni
zavod« za deklice. Te ženske so nosile re-
dovniško obleko, dasi niso nikdar bile redov-
nice. Kardinal milanski, Ferrari, je opetovan
prosil in pozivljal policijo, naj zavod razžer
in sestre zapre, ker nosijo po krivici redov-
niško obleko in je tudi njihovo pravno veden-
je sumljivo. Ker vse ni nič pomagalo, je kard-
nal javno označil dotične »redovnice« za go-
ljufivke. Župnik v mestnem okrožju, kjer se
je zavod sester Fumigalli nahajal (via Monzi)
je naznanil policijskemu predsedniku, da se v
dotičnem zavodu uganjajo velike orgije, toda
policijski predsednik se za to ni hotel zmeniti.
Kardinal Ferrari je duhovnikom prepovedal,
izvrševati v zavodu katerekoli posle, blago-
slavljanja itd. »Osservatore« izrečno povdar-
ja, da je cerkvena oblast bila nasproti zavodu
brez vse moči, ker posvetne oblasti prizade-
vanj kardinalovih niso podpirale. Sploh v Ita-
liji nosi mnogo oseb redovniško haljo, ne da bi
bile v to upravičene. Kar se tiče tistih dveh
duhovnikov, ki sta v afero zapletena, ne pripa-
data milanski škofiji, ampak posečata Milan
le semtertja. Oba sta človeka, ki sta cerkven-
oblasti prizadela že mnogo skrbi — eden je
je zdaj pobrisal v Ameriko. Vsled lažljivih
liberalnih listov je prišlo včeraj v Milanu do
velikih izgrediv proti duhovščini.

NESPORAZUMLJENJE MED ABESINJO IN ITALIJO.

Pariz, 23. julija. »Siécle« poroča, da je
Menelik zbral ob meji že 20.000 vojakov, kar
znači, da je položaj v Eritreji zelo resen, če-
prav italijanski listi taje, da bi grozila nevar-
nost in trdijo, da ni vzroka za vojno. Toda del-
stvo, da stoji ob meji italijanske kolonije 20
tisoč vojakov, ki jih podžiga spomin na še
nedavne zmage, se ne da utajiti in italijanska
vlada je zelo pozorna.

DEKRET SV. KONGREGACIJE.

Pariz, 23. julija. Z ozirom na nemški
liberalne liste, ki napadajo papeža zaradi zad-
njega dekreta sv. kongregacije oficija, ki ob-
soja 65 zmotnih stavkov na polju teologije
piše pariški liberalnorepublikanski »Temps«
da nemški listi o stavkih, ki so obsojeni, raz-
umejo prilično toliko, kakor jazbec o kromati-
čni lestvi glasov. »Temps« pravi nadalje, da
je papež moral nastopiti proti onim, ki hočejo
uničiti nadnaravni značaj krščanstva.

NA KRETI.

Atenae, 23. julija. Na Kreti se je se-
stavil nov kabinet pod predsedstvom Lo-
giadisa.

NASILJA PROTI CERKVI NA FRANCO- SKEM.

Brieux, 23. julija. Župnik Guincamp in
njegovi kooperatorji niso hoteli zapustiti žu-
pnišče na poziv prefektov. Prišel je bataljon
48. pešpolka in orožništvo, ki je župnišče s
silno odprlo in duhovščino pregnalo. Prebival-
stvo je priredilo duhovščini burne ovacije.

razlike od navadnega so ravno, s katerimi si
razum išče pota pri svojem iskanju resnice;
pri takih preiskavanjih, kakor jih sedaj midva
vršiva, se ne sme toliko povpraševati, »kaj
se je zgodilo«, temveč »kaj se je zgodilo, kar
se ni še nikdar zgodilo!« V resnici, lahkota, s
katero pridem ali sem prišel do razrešitve te
skrivnosti, je v direktnem razmerju z njeno
dozvedno nerazrešljivostjo v očeh policije.

Z nemim občudovanjem sem gledal go-
vornika.

»Sedaj pričakujem,« je nadaljeval ter po-
gledoval proti vratom najinega stanovanja, —
»sedaj pričakujem neke osebe, ki sicer mo-
rebiti ni izvršila tega klanja, pa mora vseeno
biti v neki zvezi z njim. Kar se tiče najbolj
grozovitega dela zločina, je najbrže nedolžna.
Načrtujem se, da imam prav pri tem domneva-
nju, kajti na tem sem zgradil svoje pričako-
vanje, da rešim celo uganko. Pričakujem tega
človeka — v tej sobi — vsak trenutek. Res-
nica je, da ga morebiti ne bo, vendar verjetno
je, da pride. Ako pa pride, ga bode treba pri-
držati. Tukaj so samokresi in obdava veva,
kako jih je rabiti, ako bi slučajno bilo treba.«

Vzel sem samokres, komaj vedoč, kaj
sem delal ali verujoč, kar sem slišal, med-
tem, ko je Dupin govoril dalje precej tako
kakor sam s seboj. Omenil sem že njegovo
težko razumljivo vedenje pri takih prilikah.
Njegov govor je bil namenjen meni, vendar je
imel njegov glas, akoravno ne preglasen, tak
izraz, kakor se navadno rabi, kadar se govori
s človekom v veliki daljavi. Njegove oči, brez
izraza, so motrile samo zid.

»Da, glasovi, ki so jih možje na stopnji-
cah slišali,« je dejal, »niso bili glasovi žensk
samih, je bilo po izjavah prič popolnoma do-
kazano. To nas brez vsakega dvoma oprosti
vprašanja, ali je morebiti stara gospa najprej
umorila svojo hčer in potem še samo sebe.

slučaju. Madame in Mademoiselle L'Espa-
naye nista bile umorjeni od duhov. Storilci
tega zločina so bili iz snovi, iz krvi in mesa
in so ušli s pomočjo snovi. Vendar kako? Na
srečo je samo en način sklepanja glede te to-
čke, in ta način naju mora pripeljati do kon-
čne odločitve. Preglejava vsa mogoča sred-
stva izhoda drugo za drugim. Jasno je, da so
bili morilci v sobi, kjer je bila najdena Made-
moiselle L'Españaye, ali vsaj v sosednji sobi,
ko so stopali možje po stopnicah navzgor.
Torej sta samo te dve sobi, iz katerih nam je
iskati izhoda. Policija je razkrila tla, stropo,
zidovje na vse strani. Nobeni skrivni izhodi
ne bi mogli uiti njihovi pozornosti. Vendar ni-
sem zaupal njihovim očem; zato sem preiska-
val sam s svojimi lastnimi očmi. Skrivnih iz-
hodov torej ni bilo. Obedve vrati, vodeči iz
sobe na hodnik, ste bili varno zaklenjeni s klju-
či od znotraj. Obrnimo se k dimniku. Ako-
ravno imajo navadno široko osem do deset
čevljev nad ognjiščem, so zgoraj tako ozki,
da ne more niti mačka skozi. Ker je sedaj na
ta način popolnoma gotovo, da izhod ni bil
mogoč s pomočjo že omenjenih sredstev, nam
preostanejo samo še okna. Skozi okna v
sprednji sobi ni mogel nikdo utesiti, ne da bi ga
zagledala množica na ulici. Morilci so morali
torej pobegniti skozi okna v zadnji sobi. Ker
sva prišla sedaj na tako nedvojen način do
tega zaključka, jih midva kot preiskovalca ne
smeva zavreči zaradi dozdevne nemogućnosti.
Preostaja nama samo dokazati, da te do-
zdevne nemogućnosti v resnici niso take.

»V sobi se nahaja dve okni. Eno izmed
teh je nezadelfano od pohištva in je popolnoma
vidno. Spodnji del drugega okna se ne more
videti vsled vzglavnega konca velike težke
postelje, ki je pomaknjena čisto blizu njega.
Prvo so našli od znotraj dobro zaprto. Ustav-
ljalo se je največjim naporom onih, ki so ga

SRBIJA.

Belgrad, 23. julija. Danes in včeraj so se vršile seje ministrskega sveta. O sklepih ne pride v javnost ničesar, česar pa ne odobravajo, ker javnost nestrpno pričakuje odločitve vlade. Že dalje časa so trgovske razmere v kraljevini radi carinske vojne z Avstroogrsko jako neugodne in se ne dajo na noben način izboljšati. Skoro vsi listi, celo taki, ki so bili doslej na strani vlade, napadajo vladu, ker ne more vsaj pripraviti predpogoje za navadno trgovsko razmerje z Avstroogrsko.

PROTI REAKCIJI NA BOLGARSKEM.

Sofija, 23. julija. Bolgarsko literarno društvo, ki ima veljavno nekake akademije znanosti, je sestavilo spomenico, naslovljeno na kneza, ki v njej obsoja rešitev vseučiliščne vprašanja s tem, da je naučni minister imenoval srednješolske profesorje za vseučiliščne. Zahteva tudi avtonomijo vseučilišča ter da se vpeljejo na njem iste razmere kot so vladale pred zatvoritvijo vseučilišča.

NEMIRI NA KOREJI.

London, 23. julija. Hišni minister korejskega cesarja, še nedavno po posredovanju markija Ita pomiloščen in iz prognanstva poklican nazaj, je bil zopet prijet z drugimi sumljivimi zarotniki zoper novega cesarja. Odstavljeni cesar je bil v času, odkar je odstopil, udeležen pri štirih protijaponskih zarotah. Ukazal je prošli petek korejski telesni straži, naj naskoči cesarjevo palačo, hruškal je vojaštvo proti vojnomu ministru, povzročil je napad vojaštva na policijo in izkušal je vplivati na ljudstvo proti novemu cesarju. Vse japonske čete, ki so na razpolago, stražijo korejske vojašnice.

London, 23. julija. Japonski vojniki stražijo skladišča smodnika v Söulu in okolici, zato domači vojniki ne morejo dobiti streljiva. Vsa znamenja kažejo, da so povzročili nemire le dvorni krogi.

Sangaj, 23. julija. Odstavljeni korejski cesar se bode nastanil najbrže v Tsigtauu, kjer je že pred več meseci kupil vilo.

Söul, 23. julija. Vicomte Hajashi je nekemu poročevalcu izjavil, da ga je odstop korejskega kralja, ki se je izvršil ravno ob njegovem prihodu, presenetil, in se ne strinja z njegovimi načrti. Niti on sam, niti japonska vlada nista niti najmanj silila na odstop. Če bi ga bili preje vprašali, ne bi bil on tega svetoval. Korejskemu prestolu se ni treba od japonske strani ničesar bati, vendar pa mora biti Japonska vedno v položaju, da more urediti upravo Koreje.

Pariz, 23. julija. Iz Söula se poroča, da so napravile zopet mir in red japonske čete, ki jih je poklical novi cesar.

Znanstvo in umetnost.

* **Wilhelm Wundt o Haecklu.** (Kultur der Gegenwart. I. Theil, Abth. VI., stran 123. Berlin 1907.) V Prago pride na shod svobodomislicev tudi Ernst Haeckel. Mož pa ima vedno smolo; ravno, kadar ga hočejo svobodomislec prav posebno častiti, ga razkrinka ta ali oni učenjak in postavi v svetlo luč njegovo neznanje. Ni ravno dolgo tega, kar ga je znameniti ruski fizik Chvolson označil naravnost za ignoranta, kar se tiče fizike, pred par leti je izšla o Haecklu knjiga botanika Reinkeja iz Kiela, kjer ta biolog pokaže Haecklovo nevednost v vsi njeni nagoti. Toda, kaj je vse to proti uničujoči sodbi, ki jo je o Haecklovih »Welträtsel« nedavno izrekel svetovnoznani fiziolog in psiholog Wilhelm Wundt v delu »Systematische Philosophie« (Teil I., Abth. VI., stran 123, zbirke »Kultur der Gegenwart«,

Berlin, Teubner 1907). Wundt tu najprej razloži temeljne misli Haecklove v »Welträtsel« primerja materializem Haecklov z materializmom starega Demokrita in piše dobesedno: »Heraklit bi bil najbrž tako filozofijo (kakoršna je Haecklova) ravnotako ostro obsodil kot je obsodil sodobno. In v resnici, spada te vrste mišljenje čisto v pesniško dobo metafizike. Razvršuje se v samovoljno izmišljotino in nejasne analogije, pri katerih se človeku vzlic vsem modernim namigavanjem zdi, kakor da bi bil prestavljen nazaj v tisti čas, ko še ni bila iznajdena umetnost logičnega mišljenja in ko je pozitivna znanost bila še v otroških povojih... Haeckel je s popolno odkritosrčnostjo zasnoval čisto izmišljeni sestav« itd. (»Der grimme Heraklit würde diese Philosophie schwerlich milder als über die seiner anderen Zeitgenossen geurtheilt haben. In der Tat gehört diese Spekulation ganz und gar dem poetischen Stadium der Metaphysik an. Sie bewegt sich in einer Reihe willkürlicher Einfälle und unbestimmter Analogien, bei denen man sich trotz moderner Anspielungen in die Zeit zurückversetzt fühlt, wo die Zeit des strengen logischen Denkens noch nicht entdeckt war und die positive Wissenschaft sich noch auf ihrer Kindheitsstufe befand... Haeckel hat mit voller Offenheit sein frei erdichtetes System entworfen...«) Tako sodi o Haecklu eden največjih znanstvenikov nemških. Pa ravno sedaj se je zmedenemu filozofu iz Jene to primerilo, ko se pripravlja na pot v zlato Prago, kjer ga bodo gotovo volili za predsednika svobodomiselnemu shodu. Vsi znanstveniki se že norca delajo iz starega Ernesta, sedaj ga pa čaka slava, da se mu v Pragi na shodu svobodomislicev pokloni v imenu »Ilirije« — Lenart Lotrič iz Železnikov! Nam je resnično žal za jensko ekscelenco.

Dnevne novice.

+ **Ploj se pere.** V dveh dolgih člankih v »Domovini« se je kremenito-značajni uskok in dvorni svetovalec Ploj pral od grehov, ki jih je zakrivil kot »zastopnik« koroških Slovencev pri volivni reformi. Pri tem je navedel celo vrsto debelih neresnic. Ni nam treba posebe povdajati, da je bilo naše tozadevno poročilo v vseh točkah popolnoma resnično in da ga vzdržujemo v celem obsegu. Ker pa Ploj s predrznostjo, ki zasluži naše občudovanje, večkrat navaja ime načelnika Slovenske Ljudske Stranke, dr. Šusteršiča, v zvezi s kričimi in debelimi neresnicami, mu bode, kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, dr. Šusteršič dal primeren odgovor v našem listu.

+ **Biskup dr. Mahnič** je bil 14. t. m. sprejet od sv. očeta v avdienco.

+ **Štrajk.** O štrajku delavcev na železniški progi skozi Ture se poroča, da štrajka samo 200 delavcev. Poravnati se z njimi ni mogoče, ker jim sploh nič ni do poravnave. Pokvarili so več strojev in turbine. Orožništvo je preprečilo poizkusi delavcev, pritrčiti nad vhodom v novi predor rdečo zastavo.

Osebnost. Kakor posnemamo iz »Naroda« je g. dr. Karol vitez Bleiweis žrtvoval se za narodno stvar tako, da ne izvršuje več privatne prakse.

— **Morilca kočijažev dobili!** 22. t. mes. zvečer je policija zaprla 22-letnega mizarja Del Tina v njegovem stanovanju. Na podlagi skoro nepobitnih dokazov policija sumi, da je on umoril kočijaža Mohoroviča in najbrž tudi Praznika. 23. t. m. so zaprli tudi njegovega brata Mario Del Tina. Oče obeh Del Tinov je oštr v neki zganjarni v ulici Media. Del Tin je doma iz Vidma. Torej je le res, da le v bližnjem kraljestvu vspevajo taki zavrtni morilci.

— **Iz Dol. Logatca.** Socialni demokratje za nas zelo skrbijo. Skoro vsako nedeljo pride k nam kdo izmed njih otrobe vezat. Le žal, da je še precej ljudi, ki verujejo njihovim besedam. — Pri občini se povsod pozna, da imamo še vedno liberalne gospodarje. Sedaj so pričeli ti gospodje na občinske stroške kupčevati s hišami in posestvi. Pri eni taki kupčiji so napravili nekaj sto kron izgube, pri drugi pa nekaj tisoč. Le tako naprej! Tudi naša okrajna drevesnica je letos vrlo oskrbovana. Izgleda kakor kak pragozd, pa ne radi drevja, ampak radi plevela. Naj bi vsaj popravili napis in napisali mesto drevesnica — plevelnica.

— **»Eviva Gorizia Italiana«.** Listke s takim naslovom trosijo laški prismojenci okoli po Gorici. Pred kratkim so jih bili raztresli okoli železniškega mosta, da je bilo videti, kakor da je zapadel sneg. Tudi zabava!

— **Čebelarški shod v Bršljinu pri Novem mestu** priredi kmetijska podružnica novomeška v nedeljo, dne 28. t. m., v gostilni gospoda Drenika (pri Čefidelnu). Na tem shodu, ki se ga udeležijo tudi odborniki osrednjega društva v Ljubljani, se ima ustanoviti čebelarška podružnica za novomeški okraj. Pričetek shoda ob 3. uri popoldne. Zeleti je, da se shoda množestveno udeležijo čebelarji novomeškega okraja.

— **Japonsko brodogradje,** sestoječe iz ladij »Tsukuba« in »Chitose« pod poveljstvom kontradmirala Gjuin priplove v Trst septembra meseca.

— **Nov hrvaški dnevnik.** Danes je začel v Zagrebu v tiskarni Maraviča in Dečaka izhajati hrvaški dnevnik »Novosti«, čegar glavna naloga bode, prinašati vesti brez obzira na razne stranke. — Tudi Rakodeczay baje namerava začeti izdajati prihodnji mesec svoj dnevnik, da pripravlja tla njegovi stranki, ki jo bo poklical v življenje — v jeseni.

— **Prva učenka na zagrebški trgovski šoli.** Deželna vlada hrvaška je dovolila neki gospodini, da se sme udeležiti pouka na zagrebški trgovski šoli. To je prva slušateljica zagrebške trgovske šole.

— **Hrv. akad. pevsko in tamburaško društvo »Mladost«** priredi v avgustu izlet v Primorje, kjer bode nastopilo v več krajih.

— **Vzoren stražnik.** V Karlovcu so prišli na to, da je občinski redar Anton Matešič tat. Neki večer sta se skrila v prodajalno mesar Bastijančič in njegov pomočnik ter čakala tat. In res je prišel ob 2. uri in odprl s ponarejenim ključem vrata. Izbral si je tolst volovski jezik, toda ko je hotel oditi, planila sta mesar in pomočnik nanj ter ga oddala došlemu nadstražniku. Pri hišni preiskavi pri Matešiču so dobili pet ustrojenih kož, vrednih 116 kron.

— **Ponarejevalci denarja prijeti.** Redarstvo v Zemunu je prišlo na sled neki družbi, ki je ponarejala petkronski in drugi denar. Vodja družbe, krojač Mišič je pobegnil, v roke pravice pa so padli zidar Kaps, neki kmet Dobanovac in še dva druga prijatelja Mišičeva. Za Mišičem je izdana tirailica.

— **Otrok utonil.** Dne 22. t. m. je delal posestnik France Kristan iz Viča na njivi, ki leži tik Gradašice. Pri sebi je imel 18 mesecev starega sinčka Franceljna, ki se je igral ob Gradašici. V neopaženem trenutku se je otrok prekucnil v vodo. Ker je na tem mestu Gradašica precej deroča, odnesla ga je kakih 200 metrov naprej, na kar ga je oče iz vode potegnil. Ker ni vedel oče pripomočkov, kako z vtoplencem ravnati, je otrok umrl, čeravno so bili še znaki življenja v njem, ko ga je na suho položil.

— **Samoumor vojaka radi trpinčenja.** V Gorici kroži vest, da se je 22. t. m. neki vojak

47. pešpolka zaradi neprestanega trpinčenja predstojnikov obesil. Baje se je nedavno iz istega vzroka končal tudi neki drugi vojak. Oblasti molčijo. — Zadnji čas se sploh množijo slučaj živinskega trpinčenja od strani podčastnikov. V državnozborski seji 23. t. m. je domobranski minister Latscher sam, odgovarjajoč na interpelacijo Resla, priznal, da se je dragonec Sammit od polka št. 5 umoril zaradi trpinčenja. Stražmojster in četovodja, ki sta ga mučila, sta dobila po 4 mesece ječe. Naloga novega parlamenta, oziroma delegacij je, da enkrat z baklo posveti v naše vojaške razmere, kajti slučaj trpinčenja se množijo od dne do dne.

— **»Hrvatski Zagorac«**, izhajajoč v Krapini, postane glasilo koalicije. List bode nadziral poseben odbor, sestavljen iz pravašev, starčevičancev, naprednjakov in kmetov.

— **Nova železnica na Hrvaškem.** Ministarstvo je dovolilo podravskemu in posavskemu železniškemu društvu predkoncesijo za zgradbo železnice od Čaglina v Dedno reko, Zdence, Glogovnico, Poderkavle, Podvinj in Brod.

— **Poizkušen samoumor.** V Zagrebu se je pretekli teden hotel ustreliti zasebnik A. Politzer, a krogla je zgrešila svoj cilj. Sosede so mu zabranili, da ni mogel izvršiti samoumora.

— **Preprečena nesreča.** Zadnjo sredo se je ponoči več dečkov odpeljalo v Zadru skrivaj na morje. Veter jim je preobrnil čoln, in da jim niso prihiti na pomoč, bi bili vsi utonili.

— **Grozen umor.** V Pančevu se je splazil delavec Ott v kočjo kmetu Tomiča in ukradel več stvari. Boječ se, da y izda devetletna vnukinja Tomičeva, šel je v kočjo nazaj, deklico sramotno onečastil in nato ubil. Ko je Tomič prišel domov, našel je deklico v nekem kotu mrtvo. Morilca so takoj prišli.

— **Italijanske sleparije.** Kakor znano, je slavila Italija pred malo dnevi stoletnico rojstnega dne Garibaldija. Ali neverjetno je, kako se je v Italiji in se še dan na dan slepari s tem imenom. Tako je n. pr. v nekem boju pri Mentani (blizu Rima), kjer se je Garibaldi boril, ostalo tisoč mrtvih iz njegove vojske. Pred malo časa pa je — v spomin 40letnice te bitke — italijanska vlada pozvala še živeče vdove po teh 1000 padlih Garibaldincih. Vsakdo poreče, da jih po 40 letih mora biti zelo malo. A veste, koliko vdov se je oglasilo? Nič manj, nego 4800! Povsodi po svetu je brezvestnih spekulantov, ali da bi se po 1000 vojakih čez 40 let oglasilo 4800 vdov, kaj takega je res preznačilno za javno moralo v Italiji!

— **Iz Gradca** je došla brzobjavna vest, da je tamkaj na dopustu nahajajoči se gospod dr. Lippert, višji komisar tržaškega namestništva, nenadoma umrl zadet od kapi, star šele 37 let.

— **Sreča v nesreči.** V Planini se je te dni sedemletna Hedvika Šarc igrala na cesti. V tem hipu pridrvila dva težko vprežena voza po cesti. Kljub klicem voznik ni vstavil in deklica je bila v hipu pod težkima vozovoma. Kdo opiše grozo sorodnikov, ki so gledali ta strašni prizor, kdo pa opiše tudi njihovo veselje, ko se dvigne deklica — nepoškodovana. Deklico je spremljala res izredna sreča!

— **Morski pes požrl učitelja.** To vest so donesli razni listi z otoka Hvara, a »pogoltnjeni« učitelj sedaj poroča, da to ni res.

— **Premeščen je č. g. Adrijan Brumen,** župni upravitelj v Grožnjanu, v Trst za kaplana pri sv. Mariji V. in proviz, kancelista v škofijski pisarni.

— **Društvo slovenskih profesorjev.** Uprava kopališča Cirkvenica v hrvaškem Primorju in Lipik v Slavoniji je članom tega dru-

izkušali odpreti. Na levi strani je bila zavrtana s svetom velika luknja v njegov okvir in v tej luknji so našli močan žebelj, vtaknjen skoro do glavice. Ko so preiskali drugo okno, so našli podoben žebelj vtaknjen vanj na sličen način, in močni poizkusi vzdigniti okvir okna, so se tudi izjalovili. Policija je bila sedaj popolnoma zagotovljena, da se izhod ni izvršil v tej smeri. In zaradi tega je smatrala kot nekaj popolnoma nepotrebnega odstraniti žreblija in odpreti okna.

»Moje preiskovanje je bilo nekoliko bolj natančno, in tako je bilo iz vzrokov, ki sem jih ravnokar navedel — kajti to je bil slučaj, kakor sem vedel, v katerem je bilo treba o vseh dozdevnih nemogućnostih dokazati, da niso take v resnici.

»Nadalje sem sklepal tako-le — a posteriori. Morilci so gotovo utekli skozi eno teh dveh oken. V tem slučaju niso mogli zopet pritrčiti okvirov od znotraj, kakor so jih našli pritrjene — vzrok, ki je v tem delu vstavil preiskovanje policije. In okviri so bili pritrjeni. Torej morajo imeti moč, da se zapro in pritrđijo sami. Temu sklepu se nisem mogel izogniti. Stopil sem k nezaviranemu krilu okna, izvlekel z nekoliko težavo žebelj ter izkušal vzdigniti okvir. Vstavljal se je vsem mojim naporom, kakor sem pričakoval. Sedaj sem vedel, da se mora nahajati skrit vzmet; in ta potrditev mojih misli me je prepričala, da so bile vsaj moje premise pravilne, kakor tudi so se še videle skrivnostne okoliščine glede žreblijev. Skrbno iskanje je kmalu odkrilo skriti vzmet. Pritisnil sem nanj in zadovoljen z odkritjem sem opustil vzdigovanje okvira.

Položil sem sedaj žreblija nazaj ter ga pozorno opazoval. Oseba, ki je šla skozi to okno, ga je mogla zopet zapreti in pero je zopet prišlo; vendar žreblija ni bilo mogoče dati

nazaj. Sklep je bil očit in je zopet zožil polje možnih preiskovanj. Morilci so morali pobegniti skozi drugo okno. Ako dalje sklepam, da so bili vzmeti na vsakem oknu isti, kar je bilo mogoče, potem mora biti neka razlika med žrebliji ali vsaj med načinom njihovega namješčenja. Stopil sem na posteljo ter natanko gledal čez vzglavno desko drugo krilo okna. Ko sem šel z roko za desko navzdol, sem kmalu našel in pritisnil pero, ki je bilo povsem ravno tako, kakor na sosednjem, kakor sem pričakoval. Sedaj sem pogledal žreblija. Bil je ravno tako močan kakor oni in vtaknjen notri do glavice.

»Dejal bodeš, da sem bil osumljen; vendar ako misliš tako, potem si moral napačno razumeti indukcije. Da rabim drug izraz, jaz nisem bil niti za trenotek v zadregi. Sled se ni nikdar niti za trenotek pretrgala. Nobenega pogoška ni bilo v nobenem členu verige. Zasedel sem skrivnost do njenega končnega vspeha in ta vspeh je bil žreblija. Bil je v vsakem oziru popolnoma tak, kakor njegov tovariš na drugem oknu; vendar je bilo to dejstvo popolnoma brez vrednosti, kakor se tudi utegne zdeti prepričevalno, ako se primerja z mislijo, da se je tukaj končevala sled. »Nekaj mora biti napačnega,« sem dejal, »s tem žrebliem.« Potipal sem ga in v moje prste je skočila glavica z nekako četrta palca dolgim koncem. Ostanek je še ostal v luknji, kjer je bil odlomljen. Prelomil se je bil že pred dolgim časom (kajti robovi so bili vsi zarjaveli) in vzrok temu je bil očitno udarec s kladivom, ki je glavico žreblija deloma zakopal v okvir. Sedaj sem zopet skrbno vtaknil glavico v luknjo, odkoder sem jo bil vzel, in podobnost popolnemu žrebliju je bila popolna — ni se videlo, da je bil zlomljen. Ko sem pritisnil pero, sem rahlo vzdignil okvir za nekoliko palcev; glavica je šla z njim vred v krišku, medtem, ko

je ostala trdno v svojem ležišču. Zaprl sem okno in podobnost celemu žrebliju je bila zopet popolna.

»Uganka je bila za sedaj razrešena. Morilec je vtekel skozi okno, ki je bilo obrnjeno na posteljo. Potem, ko je po njegovem odhodu padlo samo od sebe doli (ali je bilo morda namenoma zaprto), da je pritrđilo in prišlo pero; in zadržavanje tega peresa je bilo, ki ga je policija po zmoti zamenjala z zadržavanjem žreblija — in nadaljna preiskava se je na ta način smatrala nepotrebnim.

»Naslednje vprašanje se tiče načina, kako je morilec prišel doli. Glede te točke sem se prepričal na svojem sprehodu s teboj okolu poslopja. Kakih pet in pol čevljev od tozadevnega okna, je napeljana žica strelododa. Od te žice bi bilo vsakomur nemogoče doseči okno samo, kaj šele stopiti nanj. Opazil sem pa, da so bile oboknice v četrtem nadstropju one posebne vrste, ki jo imenujejo pariški tesarji ferrades — vrsta oboknic, kakor se dandanes le redkokdaj izdelujejo, vendar jih je pogosto videti na zelo starih hišah v Lyonu in Bordeauxu. Imajo obliko navadnih vrat, (samo ena vrata, ne dvojna, zgibalna), izvzemši, da je zdolnja polovica omrežena ali opremljena z odprto ograjo, ki daje tako izvrstno oporo. V našem slučaju so te oboknice široke cele tri in pol čevlja. Ko sva jih videla od zadnje strani hiše, sta bili obedve na pol odprti, to se pravi, oni sta tvorili z zidovjem pravi kot. Mogoče je, da je policija liki meni preiskovala zadnjo stran poslopja, vendar v tem slučaju niso gledali teh ferrad v celi njihovi širokosti (kakor bi bili morali storiti) in niso zapazili velike širokosti same, ali so vsaj pozabili uvaževati jo, kakor bi bilo treba. In v resnici, potem ko so se enkrat prepričali, da morilci niso mogli uteči tukaj, so preiskovali seveda vse bolj

površno. Meni pa je bilo jasno, da bi oboknica spadajoča k temu oknu ob vzglavju postelje, ako bi se zavrtela popolnoma nazaj k steni, segla do dva čevlja blizu žici strelododa. Jasno je bilo tudi, da je bilo z zelo nenavadno mero spretnosti in poguma na ta način mogoče priti z žice do okna. Ko je ropar dospel do razdalje dveh in pol čevljev (midva sedaj vzameva, da je oboknica sedaj popolnoma odprta), se je zamogel lahko močno oprijeti omrežja. Ko je nato izpustil žico, uprl svoje noge varno ob zid ter pogumno skočil od tod, je zamogel oboknico tako zavrteti, da jo je zaprl; in ako si mislimo v onem času okno odprto, je udrl na to v sobo samo.

»Želim, da si dobro zapomniš, kar sem govoril o zelo nenavadni spretnosti kot potrebnej, da se uspešno izvede tako drzovit in tako težak čin. Moj namen je pokazati najprvo, da je bilo mogoče to doseči; toda drugi in prav posebno želim tvojemu razumevanju vtisniti izvanredni, skoro nadnaravni značaj spretnosti, s pomočjo katere se je moglo to izvršiti.

»Brez dvoma porečeš, uporabljajoč jezik postave, da bi moral jaz, »da raztolmačim slučaj«, raje podcenjevati kakor pa vztrajati pri polnem vpoštevanju spretnosti, ki je bila za to stvar potrebna. Taka je morebiti navada postave, vendar ni postopanje razuma. Moj poslednji cilj je samo resnica. Moj neposredni namen je, da te privedem do tega, da primerjaš to zelo nenavadno spretnost, o kateri sem ravnokar govoril, z onim zelo ostrim (ali sirovim) neenakim glasom, glede katerega jezika se nista mogli najti dve osebi, da bi se ujemali in pri katerem ni bilo mogoče besed razdeliti v zloge.«

(Dalje.)

štva dovolila polovičen popust v kopaljskih cenah. Društveniki se morajo izkazati z društveno izkaznico.

— **Iz Želimelja.** (Društvo. — Velika parna žaga. — Letina.) Ker imamo bolj majhne in skromne društvene prostore, sklenili smo za poletno dobo, da se ob nedeljah popoldne umaknemo iz sobe — v senco. Za vasjo v tesni in hladni soteski so napravili društveniki mizo in klopi ter postavili telovadni drog. Tam je sedaj vsakonedeljsko zbiranje društvenikov ob šumečem potoku pod streho košatega drevja — če je lepo vreme. Začeli smo s telovadbo in loteva se fantov veselje, da celo starejši moške poskušajo, v koliko so še gibčni udje, dasi so mnogo pretegnili na svetu. Sreča, da imamo v mladeniču I. Ščurku izbornega predtelovalca. Kljub temu pa redna predavanja niso zaspala. Petero zapored jih je bilo o francoski revoluciji. 28. t. m. dokončamo stvarino. Nato se pa nadaljuje stvarina kranjske zgodovine od francoske invazije naprej. Tudi na veselico že mislimo. Ko bo odpravljeno najhujše poljsko delo, se lotimo učenja vlog. — Zanimala pa bo javnost novica, da se stavi v naši župniji, na planoti pod Mokrcem velika parna žaga — last grofa Leona Turjaškega, ki bo še to jesen dodelana. Doslej je gromelo in pokalo vsak dan, ko je dinamit rušil skalnato stavišče za ogromno poslopje. Sedaj že delajo tesarji, pri Vodici deluja sesalka in dviga vodo po ceveh v apnenice. Doslej so gonili sesalko ljudje, a sedaj je že postavljen majhen motor, ki bo gnilo dinamo stroj in se bo voda gnala z električno silo. Zanimiva je tvorba te gorske planote. Nikjer studenca. V globoki kotanji — blizu žage je pa tolmun, ki ob največji vročini in suši ne iznikne. Tehnik Güderer in agrarni nadzornik W. Putick sta dognala, da voda iz pogorja Mokre ptonica v nižino, pa zadene na poševno, neprimerno plast, po kateri teče pod planoto Zavodičjem ter se v oni globeli dvigne vsled kake zapreke in pride na dan. Vsled pritiska preleze zapreko in se zopet izgubi. Zaradi tega je ta voda studenec — ne kal, kakor drugodi po podobnih kraških tvorbah. Dokaz temu so tudi vodne rastline, ki so vse izključno take, katere rastejo le v takih vodah. To vodo bo torej dvigal elektromotor in polnil veliko hrano (reservoir), odkoder se bo nasičal parni kotel. — Žaga bo stavljena na tri beneške jarne. Motor bo delal s silo 30 konj in gnil tudi dinamo za razsvetljavo. Postavljenih bo več obločnic na kreljišču za delo ponoči. Od kreljišča na vrh Mokra bo izpeljana žična drča v dolgosti 1310 m. Na najgloblji točki bo imela proste višave 170 m. Žica nosi 700—1000 kg prosto. Z Mokra bodo torej plavalji preko široke doline težki hlodi in se valili sami na gromado ob žagi. Poleg jarmov bo več cirkularnih žag in strojna sekira za cepljenje drv. Na drobno razcepljena drva in povezana z žico v velike koteče se bodo taka stavila na trg. V projektu je tudi mlin, kar bo okoličanom zelo v prilog, ker bodo po ravnem lahko vozili do mlina. Da bo pa delovanje in ravnateljstvo tega podjetja olajšano, zveže se Mokrc, žaga in šumarski urad v Želimlju telefonično. Drogi se že stavijo. Telefonična žica bo dolga 5700 m. Vse je pa zamislil ravnatelj domen Turjaških in šumarnik Josip Schauta. Prvotni načrt je bil, da se postavi dinamo-stroj v Žoki in se prevede sila preko Mokra. Ali računi so izkazali previsok trošek, in zato se je končno odločil za parno silo. Nam je žal, da je padel ta načrt. Imeli bi tu in po okolici električno razsvetljavo. Podrobne načrte, lokalno merjenje in tehnične stvari je izdelal tehnik Güderer, ki sedaj stanujoč v leseni kolibi, vodi vse delo. Mlad mož je brez dvoma izvrstna in ženjalna glava, rodod iz Ribnice, in gotovo še zaslove na polju tehnike preko ozkih mej svoje domovine. — Letina splošno obeta prav dobro. Le sadija bo bore malo. Uim smo bili doslej še obvarovani. Pretečeno nedeljo nas je zastrašila kakor orehi debela toča. Hvala Bogu, padlo je le nekaj zrn; škode ni nobene.

— **Učiteljska služba** je razpisana na šoli v Bohinjski Bistrici.

— **Novice iz Planine.** (Toča — Črv na travnikih. — Neznani samomorilec najden.) V soboto 20. julija ob štirih popoldne je pri nas padla skozi četrte ure toča kakor orehi debela. Začelo se je nad Planino in v ozkem pasu potegnilo čez Unec — Cerknico proti Ložu. Prizadeta je Gornja in Dolnja Planina in Liplje, medtem, ko so ob strani ležeče vasi Lazi, Jakovice in Grčarevec ostale nedotaknjene. Toča se je vsula z vso silo in v hipu je bilo vse belo. Škoda je velika, če se tudi v tem trenutku ne da še natančno določiti. Veliko je trpelo še ne požeto žito — žetev se ima ravno pričeti — fižol — turšica, zelje in druga zelenjad. Sadije je letos kazalo prav dobro, zlasti jabolka — zdaj pa ga polovico odbitega leži na tleh s češuljami vred — kar pa ga je ostalo je vse obtočeno in uže začenja gniti. Tako je ta up skoro docela uničen. Planina je sicer po svoji legi za goro navadno zavarovana pred točo, a zdaj nas je tako nenadoma obiskala in tako huda, da stari ljudje enake ne pomnijo. — Poleg te nepričakovane šibe pa nas dalje časa uže tepe še druga tudi občutna, namreč črv, ki razjeda polje in travnike. Veliko je po vsej župniji škodoval že prvi košnji — otavo pa bo na mnogih trav-

nikih popolnoma uničil. Koder so trda tla, je vse rujavo, da je žalostno videti, zlasti po travnikih v bližini vodne struge ali gozda. Ker so korenine spodjedene, je trava tudi še za prihodnje leto vničena in bo treba mnoge travnike vnovič obsejati. Tudi polje veliko trpi pred črvom, zlasti turšica. — Tako se nam je up na dobro letino, ki smo ga imeli v začetku zdato znižal. Naj bi se državna oblast vsaj toliko ozirala na te naše nadloge, da nam zdato zniža breme davkov, ki ga tukajšnje obubožano prebivalstvo uže brez teh nesreč težko prenaša. Naj k tema žalostnima novicama dodam še tretjo tudi ne veselo. Otroci, ki so jagode brali, so v nedeljo v gozdu poleg ceste med Planino in Studenim našli mrtveca, ki je ondi ležal skoro gotovo že od jeseni in so bile samo še kosti. Obleden je bil bolj po gosposko, poleg njega so našli klobuk in zimsko suknjo, pri sebi pa je imel uro in denarnico z 38 kronami, baje tudi rožni venec in mašno knjižico. Pri prsih pa mu je ležal samokres težkega kalibra 9 mm in glavo je imel prestreljen. Komisijski ogled je konstatiral samoumor. Znamenja, po katerem bi se mogel spoznati niso pri njem našli nobene. Ljudje govore, da bi vtegnil biti sin nekega trgovca iz Studenega, ki je bil jeseni zavrtnjen iz Amerike, a ga stariši, s katerimi je bil v prepiru, baje niso hoteli sprejeti in je potem brez sledu izginil. Dosedaj so to še samo ugibanja. Poizvedbe pa se vrše.

— **Vrtno veselico priredi menška godba**, v nedeljo dne 28. julija 1907, na vrtu pri „Jelenu“ Spored: Godba, petje, šaljiva pošta. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta. Vrši se ob vsakem vremenu.

— **Umrli** je v Postojni 22letna gospodična Emilija Burger, hčerka g. Al. Burgerja.

— **Slovensko gledališče.** Naši igralci gostujejo v soboto, 27. t. m., v Krškem v narodni čitalnici, in v nedeljo, 28. t. m., v Narodnem domu dva večera, v torek pa na Vranskem. Gospa Kreisova, ki je zopet član slovenskega gledališča, se udeležijo vseh gostovanj in tudi gosp. Verovšek. Slovenske predstave vršile se bodo tudi v Kranjski gori, pri Sv. Luciji na Goriškem in v Ajdovščini.

— **„Narodna delavska organizacija v Trstu“.** Novo društvo pod tem imenom je vlada potrdila.

Dr. Lueger se je danes odpeljal na daljši dopust v Brixen.

— **Mesto v Ameriko v smrt.** V nedeljo, dne 21. t. m., je utonil pri kopanju v Dobljici pri Okljuku Fr. Pezdirc iz Svibnika pri Črnomlju, 18 let star, priden in priljubljen fant. Ker je znal dobro plavati, se sklepa, da ga je najbrž krč prijel. Pomoč je prišla nekaj trenutkov prepozno. Čez en teden je mislil odpotovati v Ameriko.

Štajerske novice.

Š **Štajerski deželni šolski svet** je z letom 1906/7 utrgal remuneracije katehetom za višje (4., 5.) razrede zaradi 14dnevnega podaljšanja počitnic. Rad bi bil znižati tudi potnino za zunanje šole, a temu ni pritril deželni odbor. — V mariborskem okraju so katehetje radovali, ali jim bo deželni šolski svet zvišal remuneracije za šolsko leto 1906/7, ki traja že od 15. septembra in bo trajalo še do 19. avgusta 1907, torej več kot enajst polnih mesecev. Če je sleden svojem računanju...

Š **Dekanijo Videm** je dobil preč. Hinko Verk, doslej dekan v Kozjem.

Š **Samoumor trgovca.** V Račnem pri Mašriboru se je 22. t. m. nevarno obstrlel trgovec Vidovič iz Dornove pri Ptuj. Njegovo vedenje zadnje dni priča, da mu je otemnel razum. Ko so ga peljali v mariborsko bolnišnico, jim je potoma izdihnil na Bohovi blizu Hoč, kjer so ga spravili v mrtvašnico.

Š **Stavka v Slovenji Bistrici.** Dne 22. t. m. so pričeli stavkati delavci pri zgradbi »Posojilnice«, ker jim niso ugodili znižanega delavnika od 7. ure jutraj do 6. ure zvečer.

Š **Pri mariborskem glavarstvu** je nastopil službo c. kr. okrajni nadkomisar Franc de Beauvare-Chatelet.

Š **Mariborski državni pravdnik** dr. Avgust Nemanič je nastopil štiritedenski dopust, uradne posle je prevzel državnega pravdnika namestnik Rudolf Tsech.

Š **Šulterajnu** je volil bivši državni poslanec dr. Gustav Hirsch 2000 kron.

Š **Pogrešajo** od 15. julija sem nadpionirja Franca Schusterja v Ptuj. — Od 22. t. m. se pogreša pešec 47. pešpolka, 12. stotnije Janez Sekol, ki ima bajonet št. 2380.

Š **Tatitci Tereziji Domanjški**, ki je ukradla svoji gospodnji, Mariji Trstenjakovi, blaga v vrednosti 38 K 58 vin., je prisodilo mariborsko okrožno sodišče šesttedensko težko ječo.

Š **Umrli** je v Framu 24-letna posestnikova hči Ivana Bezjakova, ki je izpila v vodi fosfor. Vzrok samoumora nesrečna ljubezen.

Š **Kancelist** pri okrajnem sodišču v Konjicah je postal kancelijski oficijant Henrik Repototschnig.

Š **Potres**, ki je trajal 2 do 3 sekunde, so čutili 19. t. m. v Globokem pri Brezicah.

Š **Sv. Jurij ob čavnici.** Tukajšnje bralno društvo priredi povodom 20letnice svojega obstanka dne 4. avgusta veliko ljudsko veselico s sledečim sporedom: Ob treh na Mundovem vrtu: 1. Foresterjeva »Planinska roža« meš. zbor; 2. beseda društvenega predsednika; 3. Spindlerjeva »Roža spomladanska«, meš. zbor; 4. slavnostni govor; 5. Aljaževa »Ne tožim« mešan zbor. — Ob petih v gledališki uti: 1. Sattnerjeva »Na planino« mešan zbor; 2. »Martin Krpan«, gledališka igra v

petih dejanjih, pri kateri nastopi nad 30 domačih igralcev. — Ob 8. uri na Mundovem vrtu prosta zabava. Poskrbljeno bo, da se slavno občinstvo zadovolji vsestransko. Obenem bodo stregla domača dekleta s pristnim vinom in svežim pivom, s povitkami, gibanicami, krapci, suhim svinjskim mesom, s kavo, čajem, medico, sladkarijami i. t. d. Za ušesa bo skrbela Kocmutova godba, domači in sosedni pevski zbori, govorniki... Za oči bo cvetlični šotor, cirkus, gašperl-gledališče, umetni ogenj i. dr. Postavljeno bo strelišče, da se lahko elektrizovati, srečo poskusi pri srečolovu, novice bo donala šaljiva pošta i. t. d. — Vstopnina: a) na Mundov vrt samo 20 vin. Pri blagajni dobi vsakdo znak v potrjenje vplačane vstopnine; b) v gledališče: za sedeče 1. vrste (stole) 1 K; za sedeže 2. vrste (klopi) 50 vin., za stojšče 20 vin. Preplačila se hvalježno sprejemajo. Spored se bo izvrševal točno ob določenem času. Osebnih vabil ne razpošiljamo. Ob skrajno neugodnem vremenu se vsa slavnost preloži. K najobilnejši udeležbi vabi odbor.

Koroške novice.

k **Slovenska trobojnica v Celovcu** — zastava in ne zastava — plapola na do podstrešja dovršenem poslopiju hotela »Sandwirts«. Pri zgradbi hotela delajo Slovenci, Nemci in Lahi. Ko je bila stavba do podstrešja dovršena, so hoteli Nemci samo frankfurtsko, Slovenci pa samo trobojnico razobesiti. Nazadnje so se tako pobotali, da se trobojnica in frankfurtska, obe enako veliki in v enaki višini razobesita. S to salomonsko razsodbo je bilo ponosu obeh narodnosti zadoščeno.

k **Nadvojvoda Leopold Salvator na Koroškem.** Nadvojvoda Leopold Salvator v spremstvu generalnega konzula Aleksandra Sigeria in polkovnika Weignerja se je peljal te dni skozi Trbiž na Tirolsko. Nadvojvoda je nadzoroval trdnjavo Malborget in pa delovanje metalcev svetlobe. Trg Malborget je bil krasno okrašen z zastavami, kar se ne more trdit o Trbižu. Le nekaj hiš je razobesilo zastave, da, Trbižani kaj radi okrase hiše z zastavami, če obišče Trbiž n. pr. kakih 31 tržaških pevcev. Zda ob nadvojvodovem obisku pa niso niti pravočasno prižigali svetilk.

k **Področje** je razpisana javna trafika. Prošnje je vložiti do 6. avgusta celovski finančni okrajni direkciji.

k **Avtomobil je zadel** pri Bistrici ob Dravi v neki kamen, ko se je nameraval umakniti nekemu vozu. Avtomobil je zelo poškodovan, voz se je prekrulil. Ranjen ni bil nihče.

k **Nesreča na železnici.** Iz Brež poročajo, da je bil ondi povožen neki izprevoznik, ki je že umrl v judenburški bolnišnici.

k **Umrli** je 22. t. m. v Rožaku deželnosodni svetnik Jan. Pirker, star 49 let.

k **Sreča v nesreči.** 20. t. mes. je šel pri Osojah čez prehod proge poštenik Kragler, ko je imel priti vlak. Predno je bil pa z vozom s proge, je pa že pridrivil poštni vlak, ki je voz popolnoma pokončal, vozniku in pa konju se pa ni nič storilo.

k **Otvoritev restavracije.** Dobro znana restavracija »Pri solnem« v Celovcu, katere je bila vsled prizadave Spitrove hiše na Kolodvorski cesti čez eno leto parta, se je 21. t. mes. v novih prostorih na ravno tistem kraju zopet otvorila.

k **O tožbi poslanca dr. Waldnerja proti grofu Khevenhüllerju** se vrši glavna razprava dne 28. t. m. pred okrajnim sodiščem v St. Vidu ob Glini.

k **Šulmarki** so darovali beljaški gimnazijski maturanti 25 K.

Novice iz Bolgarije.

sl **Shod bolgarskih glasbenikov** se je vršil te dni v Sofiji. Na shodu, ki je bil zelo dobro obiskan, so se razpravljala razna vprašanja glede na glasbo in organizacijo.

sl **Bolgarsko državno operno društvo.** O tem se nam še poroča: V Sofiji bivajoči bolgarski umetnik g. K. Mihajlov Stojan je nasvetoval bolgarski vladi, da naj ustanovi bolgarsko operno društvo. Gospod Mihajlov Stojan je vladi zatrdil, da bi sam s pomočjo nekaterih slovanskih umetnikov poizkusil takšno društvo ustanoviti ter se mu postaviti na čelo. Vlada je ta nasvet odobrila z željo, da naj ji gospod Mihajlov predloži tozadevni načrt. V svrhu tega se je umetnik peljal v Prago in pred nekoliko dnevi se je vrnil ter predložil vladi natančen načrt. Izpočetka bi vlada dajala društvu 200.000 levov letne podpore, pozneje bi se vsi stroški vzdrževanja društva poravnali iz rednih dohodkov od opernih predstav.

sl **Jubilejne poštne znamke na Bolgarskem.** Ob priliki letošnje dvajsetletnice vladanja bolgarskega kneza bodo se izdale posebne poštne znamke. Radi tega se je že ravnatelj bolgarskih pošt, brzojavnih in telefonskih uradov gospod Stojanovič peljal v Budimpešto, da tam naroči izdelovanje jubilejnih poštih znamk.

sl **Dvajsetletnica vlade bolgarskega kneza.** Da se dostojno obhaja dvajsetletni jubilej vlade bolgarskega kneza, dovolila je vlada 14.000 levov za potrebno ozaljšanje poslopij v Trnovem, kjer se bo slavnost obhajala.

sl **Shod bolgarskih svečnikov prepovedan.** Bolgarski sveti sinod je prepovedal shod bolgarske duhovščine, ki se je imel vršiti ta mesec v Sofiji, radi tega, ker shodi duhovnikov si osvojujejo pravice, katerih nimajo ter se mešajo v vprašanja, katera rešiti so kompetentni samo osrednji duhovni in posvetni uradi.

lj **Odbor pevskega društva »Ljubljana«** tem potom vse izvršujoče člane vlijudno opozarja, da se vrši v soboto, t. j. dne 27. t. m. ob 8. uri zveč. v mali dvorani hotela »Union« pevski sestanek. Na dnevnem redu je: Sklepanje o vajah moškega zbora, o mešanem zboru in o ustanovitvi stalne pevske šole. — Z ozirom na važen pomen le-tega sestanka, se želi polnoštevilna udeležba. Ta oklic velja tudi za člane-pevce, ki bi slučajno ne prešli tozadevnega vabila po pošti.

lj **Deželni predsednik gospod Scharw** se je danes jutraj odpeljal v Logatec.

lj **Dva mlada prisiljenca**, Pichler in Grazer, sta pobegnila od zgradbe »Ljudske posojilnice« v Mikloševih ulicah.

lj **Posili v zapor.** Pri Tacnu so prijeli pobeglega prisiljenca Henrika Aumgerja. Ko so ga transportirali v Ljubljano, dejal je, da v prisilno delavnico noče iti ter je razžalil cesarja, samo da bi prišel k deželnemu sodišču. Dejaj je tudi, da je na Tirolskem ukradel 600 kron. Res so ga oddali deželnemu sodišču.

lj **Shod »Društva trgovskih in poljedelskih uslužbencev za Kranjsko s sedežem v Ljubljani«** se je vršil dne 21. t. m. dopoldne ob obilni udeležbi v Perlesovi restavraciji. Zborovanje je otvoril in vodil g. Ignacij Zaman, ki naznanja, da se je na zadnjem društvenem shodu pred 14 dnevi sprejeta peticija, ki zahteva delavsko starostno zavarovanje, vposlala državnemu zboru. Nato govori g. Jezeršek o namenih društva. Odbor se je že opetovano resno posvetoval o ustanovitvi društvene posredovalnice za svoje člane. Čim se društvo ojači, se posredovalnica ustanovi. Nadalje je razmotrival tudi vprašanje o zavetišču brezposelnih uslužbencev. Navdušuje zborovalce na delo in na agitacijo, da se društvo, ki šteje že lepo število članov, še bolj ojači. Nato govori gosp. Varšek, ki obrazloži važnost stanovskega združevanja in pa osobito nujno potrebo, da si ustanovi društvo posredovalnico. Društvo nima namena, da se bori proti delodajalcem. Namen mu je namreč združevanje. Moškerc naglašja, da mu je naročil odbor, naj za današnji shod sestavi in utemeljuje prošnjo na državni zbor glede na zahteve neizkušenih trgovskih uslužbencev zbornici, ki jih postavoda a malone popolnoma prezira. Na Moškerc navset se soglasno sprejme na državni zbor sledeča peticija: C. kr. vlada je predložila poslaniški zbornici vladni načrt postavbe o službeni pogodbi trgovskih pomočnikov in ostalih delojemalcev v enakem razmerju. (Postava za trgovske pomočnike.) Samobsebi je ta vladni korak umesten, samo žalibog ne ozira se nameravana postava prav nič na člane naše organizacije. Nameravane vladne predloge § 1 določa marveč, da veljajo določila nameravane postavbe zgolj za določitev službenega razmerja onih oseb, ki so predvsem poklicane za trgovske posle (trgovski pomočniki) in za višje, ne trgovske posle. Drugi odstavek § 1. nameravane postavbe pa določa, da izključne postavbe one pri trgovcu nastavljene osebe, ki se le izjemoma vporabljajo za trgovske posle in pa osebe, ki vrše v trgovini druge kakor kupčijske posle, kakor n. pr. trgovski slugi, zavijači blaga, kočijaži in drugi. Shod najodločneje obsodja, da je vlada popolnoma prezrla in sicer namenoma, kar dokazuje II. odst. § 1 nameravane postavbe naš stan. Pomožno trgovsko strokovno neizučeno osebo, na katero se nameravana postava namenoma ne ozira, se je po razvoju trgovine tako razvil, da bi se brez njega preprečila vsaka nadaljnja trgovina. So trgovci, ki nimajo nikakega izučeneega službenega obsodja, brez uslužbencev pa izhajati ne morejo. Dasi je pa naš stan v narodno-gospodarskem oziru velikega pomena, se pa postavoda prav nič ne ozira nanj. Za nas so veljavna zgolj določila poselske postavbe in pa ona določila za dinarije po obrtnem redu. To je pa bore malo in mi moramo zahtevati in zahtevamo najodločneje, da nas vlada in postavoda ne prezirata več tako, kakor se je to godilo do zdaj. Dan na dan izhajajo nova postavna določila glede na delovno dobo, glede na delavsko varstvo itd. itd., kar je popolnoma prav, samo za nas naj bi pa zadoštovala ona zastarela določila, izdana pred sto leti splošnega državnega zakona in pa tiste zastarele stare določbe obrtnega reda o dinarijih. Saj tako sodi vlada in nam to ljubnežno prisloja v motivaciji § 1. nameravane postavbe. Ker pa naš stan ni našel milosti v očeh visoke vlade, ki nas nemilo za nedrago še nadalje prepušča brezsrčno sto let stariim določilom, upamo, da dobimo svoje pravice, ki nam gredo, pri zastopnikih ljudske zbornice, izvoljene po načelih splošne in enake volivne pravice. Pred vsem pa zahtevamo, da uveljavijo poslanci iz ljudstva pri posvetovanju in sklepanju o navedeni postavi sledeče naše zahteve: 1. Uvede naj se prisilno stanovsko združevanje. Posamni člani enega stanu pa naj imajo pravico, da vstopajo po prosti volji v ono stanovsko svoje društvo, ki si ga sami izvolijo. Le stanovsko združene člane smejo sprejemati v službeno razmerje delodajalci. Posredovanje služb naj se vrši zgolj po stanovskih organizacijah. Dogovorno z organizacijami delojemalcev naj se uredi službeno razmerje med delodajalci in delojemalci. 2. Nužno zahtevamo, naj se zakonitim potom uvede starostno zavarovanje, preskrba vdov in sirot, in sicer v taki meri, da bo starostna preskrba tudi dejansko zadostna in ne bo treba prizadetim trpeti pomanjkanja. 3. V nameravano postavbo glede na trgovske uslužbence naj sprejme ljudska zbornica tudi primerna določila, ki odgovarjajo naši moderni socialni dobi. Nužno potrebno je, da se določijo za naš nedeljski počitek. — Zaman naznanja, da posluje društveni odbor vsako ne-

delo od 9. do 12. ure dopoldne v društvenih prostorih in zaključil zborovanje.

Ij **Odbor pomočniške bolniške blagajne zadruge gostilničarjev, kavarnarjev itd.** v Ljubljani se je dne 17. t. m. sledeče konstituiral: Načelnikom je bil izvoljen od strani delojemalcev gospod Čufar Josip, njega namestnikom pa od strani delodajalcev gospod Tosti Ivan, v odboru pa so gg. Križ Peter, Svoboda Viljem, Bauer Julij, Debevc Pavel ter Bosak Alojzij in Händler Josip kot namestnika. Pomočniška bolniška blagajna je imela v enem letu, t. j. za čas od 1. junija 1906 do 30. junija 1907 dohodkov 11.073 K 10 h in izdatkov 7247 K 54 h. Mojsrška bolniška blagajna zadruge gostilničarjev, kavarnarjev itd. v Ljubljani je imela v ravno istem času kot pomočniška dohodkov 13.632 K 65 h in 10.686 K 65 h izdatkov, ima tedaj rezervnega kapitala 2946 K. Obedve blagajni te zadruge imata torej v enoletni poslovni dobi blizu 7000 rezervnega fonda, kar pač njun obstoj in sigurnost briljantno dokumentira.

Ij **Delovanje mestne posredovalnice za delo in stanovanja**, Mestni trg št. 27, telefon št. 99. Od 12. do 18. julija je dela iskalo 10 moških in 37 ženskih uslužbencev. Delo je bilo ponudeno 11 moškim in 37 ženskim uslužbencem. V 35 slučajih se je delo sprejelo. Od 1. januarja do 18. julija je došlo 1496 delojemalcev in 1741 delodajalcev. V 957 slučajih je bilo delo sprejeto. — Delo dobe takoj, moški: 3 gostil. slug, 5 trgovskih slug, 4 pivarniški delavci, 1 oženjen kočijaž, 9 konjskih hlapcev, 1 hišni sluga; ženske: 4 šivilje, ena prodajalka začetnica, 3 natakarike, 3 gostilniške kuharice, 7 gostilniških deklic, 4 kuharice, 16 deklic za vsako delo, 8 deklic k otrokom. — Dela iščejo, moški: 1 strojnik, 1 pekar, 2 vrtnarja, več pisarniških slug; ženske: več prodajalk raznih strok, 2 sobarici in razni drugi posli. — Oddati je stanovanja v eno, dvema ali tremi sobami, več meblovanih mesečnih sob. — Posredovanje dijaških stanovanj. — Pismenim vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Ij **Umri** je na jetiki mizarški pomočnik Ivan Uršič, star 39 let.

Ij **Občni zbor delegatov okrajne bolniške blagajne** bo v četrtek dne 1. avgusta ob 8. uri zvečer v veliki dvorani „Mestnega Doma“.

Ij **Seja „Slov. Kršč. Soc. Zveze“** je danes točno ob pol osmi uri zvečer.

Razne stvari.

Na smrt obsojeni odvetnik. Med včerajšnjimi brzoljavkami smo poročali, da je bil odvetnik dr. Hau v Karlsruhe obsojen na smrt, ker je baje ustrelil svojo taščo gospo Molitor. Tekom razprave se je dognalo sledeče: Dr. Hau je bil v Ameriki izvrsten odvetnik ter je star sedaj 36 let. Letos je obiskal v Karlsruhe svojo taščo gospo Molitor, pri kateri živi še ena neomožena hčerka. Med njo in njenim svakom se je razvilo ljubavno razmerje. Ker je bila Hauova žena na svojo sestro jako ljubosumna, je silila vedno, naj se čimprej vrne v Ameriko, pri čemer jej je pomagala tudi njena mati. Končno je dr. Hau res odpotoval čez Angleško v Ameriko, toda iz Londona se je skrivaj vrnil v Baden-Baden, naevši si ponarejeno brado, da — kot se je sam izrazil — še enkrat vidi svojo svakinjo, ko o njegovi ljubezni ni ničesar vedela. Za njegovega tajnega bivanja v Baden-Badnu je bila ustreljena gospa Molitor. Istočasno pa je izginil brez sledu iz gospejine hiše tudi strežaj Wieland, kar vzbujalo sum, da je bil od nekoga najet za umor, vendar ne od dr. Haua. Kako se je izvršil umor, dr. Hau ni mogel razložiti, ravnotako tudi ne nikogar sumiti. Odkritosrčno je priznal, da je tako neopredvidno ravnal le radi ljubezni do svakinje, toda da bi imel namen umoriti taščo, o tem še govora ni. Med razpravo se je nabrala pred sodiščem velika množica, ki je grozila gosposdični Molitor, ko se je odpeljala v zaprtem vozu. Soproga Hauova je zvedevši, da je njen mož obdolžen umora in zaprt, izvršila samoumor. Končni govor svojega zagovornika je dr. Hau poslušal, ne da bi se ganil. Ko ga je predsednik vprašal, ima li kaj dodati, ni dobil odgovora. Šele na ponovno vprašanje predsednikovo je obtoženec izjavil mirno in odločno: »Povedati nimam ničesar več«. Porotniki so se ob pol 1. uri podali v posvetovalnico, kjer so ostali celo uro. Ob dveh je bila obsodba proglašena. Zagovornik je takoj prijavil zahtevo po reviziji obravnave. Upajo, da veliki vojvoda pomilosti dr. Haua. Med obravnavo se je nabrala pred sodiščem velikanska množica, ki je večkrat hotela vdreti v poslopje, a jo je redarstvo in vojaštvo vrglo nazaj. Vse hiše in gostilne v bližini so morali zapreti. Kjer stanoje rodbina Molitor, pa napravilo mačjo godbo. Razburjena množica je napadla tudi redarstvo in vojaštvo, ki je moralo nastopiti z golim orožjem. Nekemu redarju so strgali vso obleko s telesa, neki stotnik pa je bil ranjen. Dr. Hau se je včeraj razgovarjal s svojim odvetnikom in zopet zatrieval, da je popolnoma nedolžen. Bridko se je pritoževal radi ravnanja predsednika z njim ter prosil zagovornika, naj se posluži vseh pravnih sredstev zoper obsodbo, ki so mu na razpolago. — Zanimivo je pri obravnavi, da je časnikiar Schweder, ki je bil pri obravnavi navzoč, vložil proti badenskemur državnemu pravdnistvu ovadbo radi prestopka tiskovnega zakona, ker je pošiljalo badenskim in frankobrodskim listom napačna poročila.

Šestkratni umor in samoumor. V vasi Tris pri Holsteburu je obesila neka ženska tri otroke nekega kajžarja, kateremu je vodila go-

spodinjstvo, nato je obesila še svoje tri otroke in ustrelila sebe. Strašni čin je storila, ker ji je bila odpovedana s avgustom služba.

Novi nemški vojaški zrakoplov se dá izvršno voditi. 23. t. m. je plul cele tri ure po zraku in čisto po načrtu obkrožil cerkev sv. Nikolaja. Zrakoplov je nato odplul do Spandau in nazaj. Baje novi francoski zrakoplov »Patrie« ni nič boljši od nemškega.

Očeta ubil po nagovarjanju matere. Posestnik Eörgy v Gyulakeszi, nedaleč od Pozuna, je napravil oporoko, ki je v njej razdelil svojo ženo, ker se ni prav nič brigala za gospodarstvo. Ko je žena to izvedela, grenila mu je bivanje v hiši na vse mogoče načine tako dolgo, dokler se ni Eörgi preselil v zidanico v svojem vinogradu. Njegov sin edinec — brez strogega očetovega nadzorstva — je zašel na napačno pota, kar je osvetloželjna mati spretno izkoristila, pregovorila je namreč svojega sina, naj umori očeta. Koloman je vzel britev, šel v zidanico in očetu prerezal vrat. Po storjenem zločinu je hotel ubežati, toda orožniki so preprečili njegov namen.

»Črna roka« je umorila v Novem Yorku zavrtno najbogatejšega Armenca.

Mravlje so deževale pri Veliki Kaniži preteklo nedeljo.

Smrtna kazen z gorenjem. V Ohio je bil na smrt obsojen morilec Henry White. Privzeli so ga na stol ter spustili skozi njegovo telo električni tok 1850 voltov, toda White je ostal živ, žila mu je bila popolnoma redno. Drugi pot so spustili vanj še enkrat močnejši tok. Iz telesa nesrečnega Whiteja je siknil svetel plamen, ječa pa se je napolnila z duhom sežganega mesa. Smrt tudi sedaj ni nastopila radi električnega toka, ampak vsled zgorenja.

V blatu življenja. Pred okrožnim sodiščem v Jožefovem je stala približno pred mesecem 15letna Marija T. radi potepanja in prostitucije. Pri zaslišanju je izjavila preiskovalnemu sodniku, da je delala, dokler je imela posel, kot pomožna delavka. Ko pa je delo ponehalo, vdala se je prostituciji, da se more preživiti. Očeta ni nikdar poznala, matere pa ni videla že tri leta in tudi ne ve, kje stanuje. Sodniške poizvedbe so dognale, da je bila deklica že od rane mladosti prepuščena sama sebi ter da že enajsto leto ni več pri materi. Variha ni imela sploh nobenega. Dve leti je že bila v poboljševalnici ter se preživljala z raznim delom, ko je bila odpuščena. Bivališča matere niso mogli poizvedeti. Sodnik je vpošteval te žalostne okoliščine in mlado, lepo deklico obsodil samo radi nemoralnosti na 24 ur zapora, za kar se mu je s solzami v očeh zahvalila, obljubivši, da se bo poboljšala. Po prestani kazni jo bodo pripravili ligi »proti trgovini s človeškim mesom.« — Žalostno a zgovorno pojasnilo k poglavju o zanemarjeni mladini.

— Štrajk mestnih delavcev v Lvovu se je končal s tem, da so delavci dobili 10% zvišanje plače in da je prevzelo mesto zanje priuos v bolniško blagajno.

Iz zgodovine cilindra. Marsikdo, ki se danes postavlja s »pino« ali »Verlängerung des Hohlraumes«, ne ve, da ima današnje pokrivalo, ki velja kot najelegantnejše, svojo nad vse zanimivo zgodovino. Razvil se je cilindri tekem tridesetletne vojske iz takozvanega »Schlapphuta« ter prišel za časa Izjudevita XIV. do veljave, potem ko je izpodrinil »Dreimasterja«. Tudi angleški puritanci so ga nosili in sicer z ravnim okrajem, kot n. pr. dunajski izvoščeki. Z Angleškega so ga kvakovci zanesli v Ameriko, kjer se je razvil do te oblike kot jo ima dandanes. 1789. začetkom francoske revolucije je bil cilindri zunanje politično znamenje tretjega stanu, ki mu je pripomogel do popolne zmage, ko je pri nas vladal še »trikotnik« ali pa klobuk, kot ga danes nosijo državni uradniki v paradi, ki so ga pa nosili več v roki, kot pa na lasulji. Težje se je cilindri udomačil na Nemškem. Hensenski volivni knez je ukazal, da mora iti vsakdo, ki nosi cilindri, pometat cesto, ruski car pa je kratkomalo take predrzneže pognal čez mejo. Seveda je mislil, da so lastniki cilindrov člani kake tajne prekucijske stranke. Vendar je zmagal cilindri v elegantnih krogih v salonu, dočim »srednji« in »nižji« stanovi nosijo dosledno mehka pokrivala iz klobučevine, različna po barvi in obliki, kakor ravno zahteva moda.

Brijenje ob zvokih godbe. Ko smo bili še na gimnaziji, smo pisali učene razprave o vplivu glasbe na človeško srce, ter prišli do zaključka, da se ob zvokih koračnice da prav lahko korakati, da godba blažijo človeka, da nekateri lažje jedo in prebavljajo itd. Da se ob glasovih strun zaljubljenca topi srce sladkih občutkov, tega takrat še nismo smeli pisati in najbrže danes tudi še ne, dasiravno je gola resnica in stara reč. Novo pa je, da se ob spremljanju godbe ljudje brijejo in sicer v Ameriki, kjer so v kurioznostih vedno za pol stoletja pred Evropo. — Pride nedavno v New York ubog italijanski brivec ter otvori v Brooklynu brivnico. Konkurenca je bila velika, zato mu je šlo jako slabo in od dne do dne je bil bolj pobit. Da se pa potolaži, vzel je čisto v roke gosli in jim tožil svoje bolečine. Končno ga je vendar sreča pogledala skozi veliko okno. Prišel je vendar gost ter udobno sedel v veliki stol. Dočim je pomočnik po vseh pravih brivskih umetnostih gostov obraz obdelaval z milom, sedel je žalostni maestro v ozadju sobe za zastorom in z goslimi v roki tugal na svojo nesrečno usodo. Bila je otožna melodija, katero je Italijan tako mojsrsko igral, da je na koncu gost vzhlel vzkliknil: »Potrpite še z brijenjem in igrajte pesem še enkrat.« sedel v stol in iznova poslušal z največjim užitkom melanholični napjev. Gost se je iskreno zahvalil in brivca za-

gotovil, da zopet pride, ako mu bo na razpolago tak umetniški užitek. Lokavi Italijan je takoj spoznal, da bi se dala na ta način napraviti dobra kupčija. Vzel je k sebi svojega strčnika in sedaj oba godeta, medtem, ko pomočniki brijejo goste, katerih je vedno več. Seveda čutijo to izpremembo njegovi sosedje in so vpeljali v svojih brivnicah deloma godce, deloma pa avtomate. In sedaj so Amerikanci tako srečni, da imajo pri brijenju najlepši umetniški užitek.

Samoumor je izvršila v Budimpešti 18letna učenka dunajskega konservatorija Alica Benzing. Pila je na cesti lug.

Samoumor ministerialnega svetnika. V Budimpešti je skočil v poslopju trgovinskega ministrstva iz četrtega nadstropja na dvorišče vpokojeni ministerialni svetnik Nikolaj Loskay, ter obležal na mestu mrtev. Loskay je preje načeloval nekemu železniškemu oddelku, a radi prehude nervoznosti bil vpokojen ter poslej živel v Papi. Pred nekaj dnevi je prišel v Budimpešto, hoteč govoriti z načelnikom železniškega oddelka, ministerialnim svetnikom Stettino. Ker ga ni dobil, pustil je v sobi dežnik ter odšel na hodnik, odkoder je izvršil samoumor. Pri njem so dobili listek s prošnjo, naj o njegovi smrti obvestijo njegova brata, brigadirja v Zagrebu in benediktinskega priorja v Šopronju.

Hudi kadet in še hušji dijak. 17. t. m. se je kadet cesarskih lovcev Edgard Hoeberth pl. von Schwarzhthal v Tridentu pri sprehodu zadel v dijaka Colpija. Dijak pravi kadetu: Dostojno se vedite! Kadet pripelje nato dijaku zaušnico. Colpi udari s palico po kadetu. Kadet potegne britko sabljo in udari z njo dijaka, Dijak potegne samokres in ustrelil na kadeta, pa ga ne zadene. Konečno so policaji huda bojevnika pomirili.

Posebni red za rudarje bo ustanovil kralj Edvard angleški. To je obljubil te dni v Cardiffu, kjer je pohvalil rudarje, ki tvegajo svoje življenje za ponesrečene tovariše.

Ničnostno pritožbo je vložil na smrt obsojeni kovaški mojster Sosna.

Na denarno odškodnino 50.000 funtov šterlingov je obojen londonski list »Daily Mail«, ker je objavil o nekem tvorničarju mila neresnične stvari.

Oha japonska vohuna, ki sta bila prijeta v Kaliforniji, so zopet izpustili, ker jima niso mogli dokazati nič kaznjivega.

Službeno razžaljenje po telefonu. Neki dunajski trgovec je pred dnevi opetovano po telefonu poklical neko sorodnico, ki pa se je oglasila šele, ko je večkrat bila poklicana. »Zakaj ne prideš tako dolgo k telefonu?« vprašal je trgovec, naka je dobil pojasnilo, da je bila dama, ko se mu je oglasila, klicana prvič. Trgovcu je zavrela kri nad telefonistino in je v govorilnik brezobzirno zaklicala: »Nesramna oseba!« Telefonistinja je nadzirajoč slišala te besede in se čutila v službi razžaljeno. Zato je vložila proti trgovcu tožbo radi žaljenja osebne časti v službi. Sodnik je sicer priznal, da je bila uradnica objektivno razžaljena, a o razžaljenju v službi da ne more biti govora, ker je ona dotične besede slišala le slučajno. Službeno razžaljenje bi bilo, ako bi bil trgovec dotične besede izrekel njej naravnost. Zato je tožbo telefonistinje zavrnil ter izjavil, da trgovca lahko toži radi razžaljenja časti.

Trojčke je povila soproga mestnega pisarja Franca Maletiča dne 10. t. m. v Petrovaradinu. Vsi trije so fantje in prav krepki. Napad na brzovlak. Brzovlak Budimpešta-Braševo je bil med postajama Bramgicska in Deva v veliki nevarnosti. Nekdo je namreč dal na tir dinamično patrono, ki je eksplodirala, poškočovala tir in eno brzovlakovo kolo. Tudi most je nekoliko poškodovan in razbita so okna lokomotive. Vlak je imel enourno zamudo.

Ubil se je v gorah dr. Schneider iz Berolina.

Zaprli so v Budimpešti grofa Rudolfa Nyarija zaradi protinravnega prestopka.

Pariško časopisje. »Petit Parisien« izhaja dnevno v 1.250.000, ob nedeljah 1.500.000 izvodih, »Petit Journal« v 850.000, »Journal« v 650.000, »Matin« v 450.000 izvodih. V 100.000 izvodih izhajajo »Echo de Paris«, »Eclair«, »Petite Republique« in »Croix«, »Libre parole« izhaja na dan v 260.000, »Radical«, »Aurore« in »Lanterne« v 20.000—40.000 izvodih; »Temps«, »Figaro« in »Gaulois« le po 30.000, »Journal des Debats« pa v 18.000 izvodih.

Moderno dobro srce. V Florenci je umrla žena, ki po njej tuguje marsikak bivši hudo-delec, Luiza André. Rodila se je kot hči angleškega pastora v Zenevi. V Florenci je ustanovila zavetišče za bivše tatove, roparje, sploh propale ljudi vsake vrste. Vsak dan jim je odpirala vrata svojega stanovanja in jih hranila. Seveda ni pri vseh dosegla zaželjenega uspeha, kajti mnogi jih je zopet padlo v svoje stare grehe. Toda junaške ženi ni upadlo srce. Če je bilo treba, oblekla je moško obleko in poiskala izgubljeno ovco. Veliko mladih ljudi, ki so bili že popolnoma na poti v propast, je rešila njena požrtvovalnost in ljubezen.

Slavni portretist Theobald Chartran je umrl v Parizu v starosti 57 let. Njegova najboljša dela so portreti ranikega papeža Leona XIII. in ameriškega predsednika Roosevelta ter njegove hčere Alice.

Mednarodni rudarski kongres se bode vršil sredi septembra v Solnogradu. Razpravljalo se bode o delavnem času, o zakonih glede zavarovanja, delavskem varstvu, ženskem in otroškem delu, o izobrazbi delavcev in delavskem nadzorstvu. Francoske organizacije stavijo predlog glede združenja rudarjev v slučaju potrebe za občno stavko in predlagajo naj se razpravlja o tem, kako stališče naj zavzamejo organizacije v slučaju vojske.

Telefonska in brzoljavna poročila.

NOVI RAVNATELJ GIMNAZIJE V KRAJNJU.

Dunaj, 24. julija. Za ravnatelja gimnazije v Kranju je imenovan prof. Fajdiga iz Ljubljane.

SMRTNA KOSA.

Tolmin, 24. julija. Danes zjutraj ob 3. uri je umrl g. Karol Penzin, zlatomašnik. Pogreb v petek ob 8. uri.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 24. julija. Državni zbor je imel danes zadnjo sejo. Zbornica je sprejela zvišanje melloracijskega fonda. V današnji seji je dr. Žitnik vložil predlog za podporo po toči oškodovanim prebivavcem v občini Slavina; Gostinčar za regulacijo službenega razmerja državnih pisarniških pomočnikov in oficijantov.

Dunaj, 24. julija. Češki agrarec poslanec Prašek je v današnji seji izjavil, da češki agrarci ne morejo garantirati za osebo varnost poslanca dr. Myslivca. (Glej poročila iz državnega zbora.)

ZA NEDELJSKI POČITEK V LEKARNAH NA KRAJNSKEM.

Dunaj, 24. julija. Poslanec dr. Krek s tovariši je v današnji seji državnega zbora vložil interpelacijo v zadevi uvedbe nedeljskega počitka po lekarnah na Kranjskem.

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 24. julija. V današnji seji gosposke zbornice je izvajal ministrski predsednik Beck, da se je vlada v polni meri poslužila ustavne pravice, imenovati nove člane gosposke zbornice, da s tem pokaže, kako zelo hoče varovati pravice gosposke zbornice. Gosposka zbornica ostani trdna opora vladi.

BOJ MED ČEHI.

Praga, 24. julija. V Udincu so se na nekem shodu z noži obdelavali češki konservativci in češki naprednjaki.

STAVKA PRI PREDORU SKOZI TURE.

Malnica (Koroško), 24. julija. Tudi na koroški strani predora skozi Ture je stopilo v stavko 300 delavcev. Doslej je vse mirno.

MESTO GORI.

Victoria (Columbia), 24. julija. V mestu divja velik požar. Dva oddelka mesta s 150 hišami sta že postala žrtev ognja.

Dobro domače vino

po gld. 22.—, rdeče in belo, prodaja Vinko Vanič, vinogradnik, Krapina.

1578 — Vzorke pošilja zastoj. — 4

2 lepi stanovanji

obstoječi iz vsako po 3 sob, predsobe, kuhinje, jedilne shrambe, vse se zapre z enim ključem, dalje klet, za četrletno najemščino po K 179-20, se odda s 1. avg. Stanovanji sta v visokem pritličju in I. nadstr. s prostim razgledom v neki novi hiši.

Pojasnila na Bregu št. 10, II. nadstr. zadaj.

Učenca

sprejemem iz boljše hiše **takoj** v trgovino z mešanim blagom pri tvrdki 5—5

Ivan Vahčić v Cerkljah pri Krškem.

Ovoje lepih stanovanj

v solnčni legi, vsako obstoječe iz 2 sob, kuhinje, jedilne shrambe in kabineta ter s porabo perilnice in delom vrta, se za avgust odda na Dunajski cesti št. 60. 1603 4—2

Služba 1595 2—2

organista in cerkvenika

spojena s kmetijo **v Besnici nad Kranjem** se razpisuje do 15. septembra.

Za trgovino z raznim blagom se išče

prodajalka

z dežele. Zahteva se malo znanja v knjigovodstvu in zmožnost opravljati **posel blagajničarke.** Naslov pove upravništvo. 1590 4—3

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
 Ustanovljena leta 1854. v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12 Štev. telefona 210.
 priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborne
marčno pivo v sodcih in steklenicah.

CVIČEK

bel in svetlo rdeč po 25—27 kr. l. ima napredaj vinska zadruga v Leskovcu pri Krškem, postaja Videm-Krško.

Proda se
hiša z vrtom
 na Karolinski cesti št. 20 v Ljubljani.

V najem se odda **prodajalniški lokal**
 lahko tudi s stanovanjem zraven župne cerkve v Št. Vidu pri Zatičini pod ugodnimi pogoji. Več se izve pri lastniku gosp. Ivan Končina, Gorenja vas pri Zatičini.

V najem se dá stara, občeznana GOSTILNA

v Zdenski vasi, p. Videm. Dobro polje, katera se nahaja tik glavne dolenske ceste. Hiša je zelo pripravna tudi za prodajalno, ter je pravica za trgovino z mešanim blagom že dobljena. Zraven je velik hlev in vodnjak, ter zelo velik prostor okrog hiše. Več pove Fani Tavželj, p. Nova vas pri Rakeku.

Učenišče za krojno risanje
Franja Jesih
 Ljubljana, Stari trg št. 28.

● Dobl se tudi kraj po životni meri. ●

Učenka

se sprejme takoj v trgovino z manufakturnim in špecerijskim blagom; prednost ima z dobrim šolskim spričevalom v računstvu in pisavi, stara od 14—16 let.

LUKA BRUS, trgovec v Spod. Idriji.

- VINO -

Iv. Zechner v Brežicah šte. 30 prodaja svoja vina s sromeljskih gor, rubeče po 22 in 23, belo po 23 in 24 kr. liter. Kupci naj se izvolijo sami potruditi k poskušnji, ker se vzorci ne pošiljajo.

1444 6—3

Ivan Podlesnik ml.
 Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priloga svojo trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga
 Solidno blago
 Zmerne cene

Stettin, 7. junija 1907.
 Falkenwalderstr. 23/1.

Gospodu
Gabrijelu Piccoli
 lekarju v Ljubljani.

Vaša tinktura za želodec je pri meni zelo dobro učinkovala in čutim prijetno dolžnost izreči Vam iz hvaležnosti svoje priznanje in Vašo želodčno tinkturo povsod priporočati.

Velepoštovanjem

Gospa Klara Bierer.

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI

949 50 se dobé le pri
SINGER Ko.
 akc. družba za šivalne stroje
 LJUBLJANA, Sv. Petra cesta.

Svarimo s tem najnujnejše svoje odjemalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi trgovci pod imenom „izvirne Sincerce“. Ker mi svojih strojev nikdar ne oddajamo takim trgovcem, obstoje taki „izvirni Sincerjevi stroji“ k večjemu iz starih rabljenih, iz tretje roke dobljenih šivalnih strojev, za katere ne moremo niti prevzeti kakšnega poročila, niti doposlati posamičnih delov.

lekarnar Piccoli, Ljubljana
 Dunajska cesta (lekarna pri angelju)
 opetovano odlikovan, priporoča nastopne preizkušene izdelke:

Malinov sirup, najskrbneje prirejen iz aromatičnih gorskih malin, je izredno čist iz gasečo pljaho. — Steklenica 1 kg sterilizirana, velja K 150, 1/2 kg steklenica K — 90, poštni zavoj, neto 3 kg, franko zavojnica in poština K 560. Razpošilja se tudi v sodčkih po 10, 20, 40 in več kg.

„Bibe“, brezalkoholna pijača iz sadnega soka. Pomešana z vodo da prijetno, žejo gasečo ter redilno in za prebavne organe zdravo pijačo. Steklenica 1 krono.

Železnato vino vsebuje za slabokrvne in nerazvorne osebe, blede in slabotne otroke lahko prebavljiv železnat izdelek. Ena polliterska stekla. 2 kroni.

Tinktura za želodec je želodec krepijo, tek vzbujajoče, prebavo in odprtje telesa pospešujoče, sredstvo. 1 steklenica 20 vln.

Naročila se točno izvrše proti povzetju.

Upokojen pobožen
duhovnik
 se sprejme k majhni, lahki fari v bližini Dunaja.

Delo: 5 ur kateheze na teden in farna opravila razen kancelije.

Nagrada: soba, hrana, postrežba in 15 goldinarjev na mesec.

Oglasila sprejema iz prijaznosti **dr. Leopold Picigas**, Ringelsdorf, Nižje Avstr. Severna železnica.

Več lepših in zračnih stanovanj z lepim razgledom

se odda za **novemberski termin** v novo zgrajeni hiši nasproti Elizabetne otroške bolnice (pri novi gimnaziji) ulice Stare pravde, obstoječih iz 1 in 3 sob. K vsakemu stanovanju pripada še predsoba, shramba za jedi itd. Natančneje poizve se v Židovskih ulicah št. 5, I. nadstropje.

Izvrstnega lovskega
psa brakirja

istrske pasme, trde dlake (stroher) bele barve z rujavimi progami, 2 leti starega, ima na prodaj gosp. kaplan **Ivan Medved, Dovje, Gorenjsko.**

Hišnik

se išče za oskrbovanje vile in vrta proti prostemu stanovanju. — Ponudbe na dr. Otto Vallentschaga.

Več :: spretnih stavcev
 sprejme Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pismene ponudbe na „Učit. tiskarno“.

IVAN KREGAR
 pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

se priporoča velečast. cerkvenim predstojništvom v obilna naročila ter si usoja naznaniti, da se nahaja njegova

delavnica
 odslej na
Elizabetni cesti
 blizu samostana oo. Jezuitov in nasproti Jožefinuma.

Podružnica v Spljetu.

Delniška glavnica: K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

obrestuje vloge na knjižice in v tekočem računu od dne vloge do dne vzdiga po 4 1/2 %.

Rentni davek plača banka sama. Sprejema zglasila za subskripcijo deležev snuječe se »Hotelske družbe z omenjeno zavezo Triglav« po kron 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Podružnica v Celovcu.

Rezervni fond: K 200.000.